

Ob sporazumih med FLRJ in Bolgarijo

Balkan želi živeti v miru

V teku 30. in 31. julija ter 1. avgusta 1947 so se vodili na Bledu razgovori med delegacijo vlade FLRJ pod vodstvom predsednika vlade FLRJ maršala Josipa Broza Tita in delegacijo vlade LR Bolgarije pod vodstvom predsednika vlade Georgija Dimitrova.

Obe delegaciji sta vodili, prežeti z duhom polnega medsebojnega razumevanja in bratskega sodelovanja, razgovore o vseh političnih, gospodarskih in drugih vprašanjih, ki zanimajo obe državi. Izražajo voljo narodov Jugoslavije in bolgarskega naroda, da se okrepi sloga in vsestransko razvije vzajemno bratsko sodelovanje, ki ju je omožila zmaga narodno-osvobodilnega gibanja v Jugoslaviji in zmaga Domovinske fronte v Bolgariji, sloga in sodelovanje, ki odgovarjata stoletnim težnjam in življenjskim potrebam južnoslovanskih narodov, sta delegaciji v največji prisrčnosti dosegli popoln sporazum o vseh vprašanjih.

Vlada FLRJ in vlada LR Bolgarije se strinjata, da je treba sedanje bratske odnose še nadalje razvijati in poglobljati ter utrditi s pogodbo o prijateljstvu sodelovanju in vzajemni pomoči. Tragični nesporazumi in celo bratomorne vojne, ki so jih med bratskimi južnoslovanskimi narodi v preteklosti izživali reakcionarni voditelji v službi tujih imperialistov, v zadnjih dveh svetovnih vojnah pa predvsem koburški oblastniki pod vplivom nemškega imperializma, so dokončno onemogočili s sedanjim bratskim sodelovanjem med novo Jugoslavijo in novo Bolgarijo. Izkušnje zadnje svetovne vojne, v kateri je imperialistična Nemčija napadla slovanske in druge svobodoljubne narode, jasno kažejo narodom Jugoslavije v bolgarskem narodu, da se lahko samo s skupnimi napori in v sodelovanju z drugimi miroljubnimi narodi uspešno uprejo vsem podobnim napadnim poizkusom proti njihovi neodvisnosti in svobodi v bodočnosti, bodisi da bi prišli od strani nemškega imperializma in njegovih morebitnih zaveznikov, bodisi od kake druge strani. Tudi v tem cilju se bosta obe vladi posvetovali in sodelovali v vseh vprašanjih zunanje politike, bistvenih za neodvisnost in varnost obeh držav, kakor tudi za mednarodno sodelovanje in zagotovitev pravičnega miru na svetu.

Vlada FLRJ in vlada LR Bolgarije sta se dalje sporazumeli o vrsti ukrepov, ki jih bosta podvezli v najbližji bodočnosti z namenom najtesnejšega političnega, gospodarskega in kulturnega sodelovanja med obema državama.

Po podpisu sporazuma je maršal Tito dejal med drugim naslednje: *Danes smo tukaj sprejeli velike, zgodovinske sklepe, ki bodo imeli ogromen pomen za nadaljnji razvoj naših medsebojnih odnosov in za razvoj naših držav. Razume se da to, kar smo danes tukaj sprejeli in tukaj podpisali, niso običajni akti. To je realnost, ki se bo uresničila. Ta realnost je v tem, da smo danes tukaj povezali usodi naših držav v eno neločljivo celoto.*

V preteklosti smo imeli težke dneve. V preteklosti so neljudski režimi, dinastije in razne imperialistične sile, ki so imele svoje interese na Balkanu, gledali, kako bi zasejali med nami razdor. Ta preteklost se je prenehala onega dne, ko je bila ustvarjena nova FLRJ. Ta preteklost se je prenehala tedaj, ko je bila ustvarjena nova LR Bolgarija. Voditelji nove LR Bolgarije, novi ljudje z novimi pojmovanji in širokimi konceptijami, kakor tudi voditelji nove Jugoslavije imajo veliko častno nalogo, da izvršijo to, k čemur so naši narodi stoletja težili. Danes smo izvršili del tega, utrdili smo te težnje v naših aktih, sedaj pa je naša dolžnost, da to brez od-

lašanja tudi izpolnimo in izpremenimo v dejanja. Ne fraz in lepih besed, ampak dejanj pričakujejo od nas naši narodi.

To sodelovanje, ki se bo razvijalo med našima dvema državama, ima ogromen pomen za stabilizacijo na Balkanu, za stabilizacijo miru. Ne bom rekel, da bo popolnoma odstranilo vse nevarnosti, ki nam grozijo, toda že to, kar smo danes dosegli, pomeni močen temelj naše varnosti. To sodelovanje ima velik pomen za zблиževanje naših narodov, za bližje medsebojno spoznavanje naših narodov. Končno bo to sodelovanje tudi mogočen prispevek k okrepljeni svetovni miru.

To, kar smo danes tukaj uresničili, in to sodelovanje sta močen udarec reakciji na Balkanu, v naših deželah in v inozemstvu, udarec mednarodnemu imperializmu, ki si znova z vsemi silami prizadeva, da bi napravil iz Balkana sod smodnika. — Mislim, da smo danes tukaj zabili glogov kol takim poizkusom mednarodnih imperialistov in naši reakciji, oziroma agenturi teh mednarodnih imperialistov.

Mi želimo živeti v miru. Nočemo ničesar tujega, vendar smo pripravljene, da se branimo, in od sedaj se bomo branili ne vsak zase, ampak s skupnimi silami, vztrajno

bomo branili svojo svobodo in neodvisnost, ki smo ju končno dosegli s toliko krvi in težkimi preizkušnjami. Mi ne ustvarjamo nobenih blokov. Mi jih nočemo. To kar smo danes tukaj storili, ni blok proti nikomur. Vendar imamo pravico do tega, da se zavarujemo. Imamo pravico do tega, da zavarujemo našim narodom mirno življenje in miren razvoj, pa naj bi govorila reakcija preko naših meja, tam na zapadu, kar koli.

Te dni boste videli jasno, kaj smo mi tukaj izvršili. Videli boste, da ni nobenih tajnih klavzul, no-

benih zakulisnih razgovorov. Jasno in odkrito bomo rekli vsemu svetu, kaj smo storili in kaj hočemo. In ves pošteni svet bo videl, da to, kar smo storili, ne ograža nikogar. Naši državni, ki sta si po svojem slovanstvu tako blizu druga drugi naši narodi, ki so tako blizu po mnogih običajih, morajo stopati po isti poti, ker druge rešilne poti ne moremo najti.

Naši državni sta v ugodnejšem položaju, ker imata dobre velike prijatelje. Nova Jugoslavija in nova Bolgarija imata v slovanskih narodih svoje zaveznike. V Sovjetski zvezi imata svojega velikega zaveznika. Naši državni imata prav tako svoje naravne zaveznike v onih deželah tukaj na vzhodu, v katerih se razvijajo resnično ljudske demokracije. Svoje zaveznike in prijatelje imata v vseh naprednih ljudeh sveta. Z ozirom na to je naš položaj še ugodnejši.

Mislim, da ne bom neskromen, ako rečem dvoje: da smo lahko ponosni, ker smo prav mi Slovanci nositelji novega pojmovanja v družbenih odnosih, nositelji napredka na svetu. Mi Slovanci imamo prav zaradi tega še več pravice, da branimo to svojo svobodo, svoj novi družbeni red, ki ga ustvarjamo in uresničujemo. Vem, da reakcija v inozemstvu dela z vsemi silami, da bi nam prekrizala naše načrte, to je izgradite naših držav in resnično boljše, srečnejšo bodočnost naših narodov.

So razni vojni hujskači — ni jih treba daleč iskati, saj so blizu naših meja — ki nas hočejo z vsemi silami, z raznimi klevetami in podtikovanji prikazati kot narode, ki želijo vojno, ki se vmešavajo v tuje notranje zadeve itd. Vendar po zaslugi naše hladnokronosti, naše težnje po miru in naše previranosti, po zaslugi naših zaveznikov, v prvi vrsti velike Sovjetske zveze — se našim nasprotnikom to ne posreči. Mi lahko mirno gledamo v svojo srečnejšo in boljšo bodočnost. Današnji cilj, ustvaritev tega sporazuma o vsestranskem sodelovanju, bo omogočil, da se bosta nova FLRJ in naša bratska bližnja zaveznica Bolgarija lahko hitro razvijali in stopali k polnemu razcvetu.

Naj živi bratstvo med narodi Jugoslavije in Bolgarije!

ŠEF VIŠJEGA ŠPANSKEGA SODIŠČA ZAŽIGA PO IZVRŠENIH VOLITVAH VOLILNE LISTKE — ZA V SAK SLUČAJ. KLJUB VSEM SPLET-KAM, SE FAŠISTU FRANKU TLA VEDNO BOLJ MAJEJO.

POLITIKA ČEZ TEDEN

Boj proti fašizmu se nadaljuje

Preteklo nedeljo je v Rennesu v Franciji govoril general De Gaulle. V svojem govoru je predvsem napadel francoske komuniste, ki so najmočnejša francoska stranka in pa Sovjetsko zvezo. Medtem ko desničarski in predvsem vladni tisk ni zavzel nikakega stališča do tega napada na francosko demokracijo in na enega izmed treh velikih zaveznikov Francije, oziroma v svojih komentarjih namenoma tega govora ne označuje za takšnega kakršen je bil, je ves francoski napredni tisk zavzel do njega zelo ostro stališče. „Humanité“ na primer pravi ob De Gaullovem napadu na francosko KP, da predstavlja to napad na ono veliko stranko, katere 75.000 članov je pretilo krj zato, da bi Francija živeła. Socialistični dnevnik „Populaire“ pa piše, da je De Gaulle postavil uradno svojo kandidaturu za vodjo francoskega fašizma. Njegova taktika, ko govori o „bolševiškem sovražniku“ ni nič drugega kot poizkus vrniti vso oblast kapitalistom in vzpostaviti red sužnosti. V številnih resolucijah izraža francosko delovno ljudstvo nezadovoljstvo nad takim hujskanjem proti miru.

Tudi špansko ljudstvo je v ogorčeni borbi proti svojemu fašističnemu diktatorju, ki je seveda toliko okrutnejši in oblastnejši v kolikor je na oblasti in v kolikor dobro ve, da ima v zapadnih državah mnogo vsaj indirektnih zaveznikov. Vse pogostejše so vesti o gverilski vojni španskih rodoljubov proti falangističnim četam in žandarjem. S to borbo španskih demokratov simpatizira ves demokratični svet, posebno pa oni številni španski begunci, ki so sedaj skoncentrirani v največjem številu v Franciji. V začetku tega meseca je bil v Parizu tretji kongres glavne zveze španskih delavcev v Franciji, ki je podčrtal potrebo borbe proti fašistični diktaturi v Španiji, katere obstoj ogroža svetovni mir. Kongres je odločno obsodil zadržanje vlad Velike Britanije in ZDA v fašistični Španiji.

Z mnogo hrupa in debate je italijanska konstituenta ratificirala mirovno pogodbo. Govori nekaterih poslancev in ministrov ob tej priliki so pokazali, koliko je v Italijanskih političnih „voditeljih“ še imperializma in koliko je v njih še neporažene fašistične miselnosti. Kljub naspro-

tovanju teh profašističnih elementov, je bila ratifikacija odobrena. S tem je bil formalno zaključen najnečistnejši del italijanske zgodovine.

(Nadaljevanje uvodnika s 1. strani) doče ne bodo, čeprav bodo še poskušali. V svobodni državi jim bo težko, zato bodo skušali za njihovi mejami, predvsem med nami, ki smo tudi po njihovi zaslugi ostali izven skupne domovine. Mreže so že vrgli, skušali bodo še sidra. Zato bomo še srečevali po naših vaseh tuje sladkobesedne agente, iz Trsta in Gorice, ki bodo rinili med nas v družbi kakega domačega vohuna v posvetnem ali duhovnem oblačilu, kajti pečat vojnih zločincev in narodnih izdajalcev v njihovi pokvarjenosti ne ovira spiti med naše pošteni ljudstvo.

Toda ostati morajo in bodo ostali drobtina, odkrhnjena od naše skupnosti, kajti pot za njimi vodi v narodno odpadništvo. Tega bi se morali danes zavedati vsi oni maloštevilni, ki bi bili pripravljene v svoji strašni slepoti slediti varljivim vabam njih, ki jih je strah njihove brezupne osamelosti.

Stvari o je vredno

ZDA

List »P. M.« javlja vest, da so sindikati uslužbencev finančnih institutov vložili ovadbo proti policiji, ki je odkrito pomagala banki »Brooklyn Trust Company«, da bi zadušila stavko, ki traja že nekaj časa. V ovadbi je rečeno, da se je policija posluževala vseh sredstev proti stavkujočim od aretacij brez razlogov pa do odkritih fizičnih nasilij nad stavkujočimi uslužbenci finančnega trasta. V ovadbi je rečeno tudi, da je bila odkrita tajna zveza med bančno direkcijo in policijo, kar ni nič čudnega, če vemo za dejstvo, da je bil sedanji šef banke Maks Leaflyn preje policijski komisar in da je tudi bivši preiskovalni šef policije sedaj v izvršnem odboru bančnega trasta.

★

AFP. V noči med petkom in soboto so se sneti objavili na židovih in pločnikih angleških konzularnih poslovnih v raznih ameriških mestih kot v New Yorku, Baltimooru, Philadelphiji, Los Angelesu, Chicagu in drugod protibrilanski napisi. Te protibrilantske manifestacije imajo svoj izvor v poslednjih dogodkih v Palestini v zvezi z emigrantsko ladjo »Elodus 1947.«

AVSTRIJA

Tass. Iz Celovca javljajo, da je tamkajšnje sodišče vred dnevi izpustilo na svobodo bivšega SS vodjo Paulovskega. Med Hitlerjevimi režimom je bil Paulovski eden najožjih sodelavcev Gauleiterja za Koroško Rainerja in Gauhauptmana Natmessniga, ki je bil že pred njim izpuščen na svobodo. Vse to se dogaja seveda v angleški okupacijski coni.

★

Francoske oblasti so v svoji okupirani coni v Avstriji prepovedale izhajanje lista »Tiroler Neue Zeitung« ker je objavil izčrpek poročila o procesu in obsodbi teroristov in belogardistov in Ljubljani ter njihova priznanja, da so uživali v Avstriji podnare vseh zapadnih okupacijskih oblasti in avstrijske vlade.

HOLANDSKA

Tass. List »Het Freie Volk« javlja, da so fašisti, ki so bili spuščeni iz raznih koncentracijskih taborišč, že začeli delovati v vsej Holandski, kjer obnavljajo svoje krožke. V zadnjih dnevih je bila policija prisiljena izvršiti nekaj aretacij.

JUGOSLAVIJA

Tanjug. V Zagreb se je vrnilo 240 renatrirancev iz taborišč v Nemčiji. Izjavili so, da jim je bil povratek v domovino zelo oviran. Povratnik Jovan Karamadin iz Požarevca je dejal: Brez usmiljenja so nas pretresali, če smo le izrazili željo po povratku v domovino. Ameriške vojaške oblasti so ostale brezbrbrižne kljub vsem zločinom nad nami.

katerih razmišljati!

ANGLIJA

(Nova doba). Anglija, ki se je tekom zadnje vojne močno zadržala v Braziliji, v Egiptu, Indiji in drugod, zahteva zdaj od svojih upnic, da svoje zahteve znatno znižajo, sicer ne bo plačala. S takimi državnimi zadolžitvami je sitno. Ako se zadolži navaden državljan in ne more do določenega roka plačati dolga, so mu potom sodnije prodane njegove nepremičnine, če jih ima. Anglije pa ni mogoče prodati na dražbi in če bi jo bilo mogoče, kdo bi jo maral kupiti.

GRČIJA

Izredno vojaško sodišče na Kreti je obsodilo 11 oseb na kazni do 12 let, ker so poslušale radijske oddaje demokratske vojske.

★

Dwight Griswold, šef ameriške misije za pomoč Grčiji, je izjavil, da bo ta misija razdeljevala pomoč brez ozira na politično in versko pripadnost prebivalstva. Istočasno pa je ta ameriški usmiljeni gospod dejal, da to ne more veljati za kraje, ki so pod kontrolo demokratske grške vojske, rekoč, da ameriška vlada ne želi, da bi njena pomoč padla v roke sovražniku grškega ljudstva. (Kaj naj bi vendar rekel drugemu ta Trumanov špijon v Grčiji?)

BRAZILIJA

Tass. List »Journal de Debates« piše, da je v Braziliji v teku ostudna kampanja laži proti vsem onim, ki obsojajo, da je izkoriščanje naravnih bogastev zaunano turim imperializem. »Vsi ti patrioti, ki branijo politično in gospodarsko neodvisnost Brazilije, piše list, so obsojeni, da kot komunisti delujejo po navodilih Rusije in da so sovražniki ZDA. To je navadna laž, s katero hočejo zadušiti proteste proti sužnosti v Braziliji in njenemu postopnemu prehajanju v navadno kolonijo.

NEMČIJA

(AFP) V tovarni Askania na ameriškem področju v Berlinu so odkrili ogromne količine vojnega materiala. Že dve leti so v tovarni izdelovali precizne instrumente za rakete V1 in V2 ter za podmornice. Organizacija Hewley, ki upravlja berlinski sektor, ima na razpolago samo dva inšpektorja za nadzorstvo okoli 2000 nemških tovarn na tem sektorju. Ameriška policija je aretirala 6 članov vodstva tovarne.

Med vojnimi materialom so v tovarni našli tudi dele za letala, za podmornice in oklopne avtomobile ter precizne instrumente, kakor so jih uporabljali pri V1 in V2, dalje tudi periskope za podmornice in druge instrumente.

PO DOMAČI ZEMLJI

Dosledna borba za dobrobit

ljudstva zahteva od tržaske demokracije aktivno sodelovanje v vseh izvršnih ustanovah ZVU

V zadnjem času se govori o možnosti, da bi Slovansko-italijanska antifašistična unija sodelovala v upravnih organih, ki jih je postavila ZVU. Ali naj to pomeni odstop od načela, ki ga je SIAU zastopala vse doslej; načelo, da predstavlja ljudske množice edino po njih izvoljena ljudska oblast. In ker upravni organi, postavljeni od ZVU, niso bili take narave, zato SIAU ni hotela v njih sodelovati.

Bili smo v borbi za priključitev k Jugoslaviji. Edino v Jugoslaviji smo videli ohranitev in utrditev vseh tistih pridobitev, ki so bile sad narodno-osvobodilne vojne. Zato smo to borbo vodili z vso ostrino. Ako bi takrat pristali na sodelovanje z ZVU, bi to pomenilo, da naše zahteve po priključitvi k FRLJ niso resne, z odstopom od načela, da je treba ohraniti ljudsko oblast, bi se ta naša borba spremenila le še v več ali manj akademsko razpravljanje brez sodelovanja vseh naših ljudskih množic. Naše odločno odklonilno stališče do odloka št. 11 je bistveno pripomoglo, da kompromis o ustanovitvi STO-ja ni še mnogo manj ugoden kot je že s tem, da ni izraz volje večine prebivalstva.

Vendar je SIAU v interesu miru v svetu kakor tudi v interesu pomirjenja duhov na tem ozemlju in pa v želji, da se čimprej pristopi k rešitvi perečih problemov, ki zadevajo predvsem delovno ljudstvo, sprejela pariški sklep kot izvršeno dejstvo in temu dejstvu odgovarjajoče je prilagodila svojo politiko. Izjasnila se je za sodelovanje v vsem javnem, upravnem in poli-

tičnem življenju STO-ja. Zato se je tudi pogajala s strankami bivšega CLN-a, kar pa zaradi delovanja reakcionarnih in fašističnih sil ni privedlo do uspeha.

Tudi z ozirom na možnost sodelovanja SIAU v upravnih organih ZVU so reakcionarji, ki sedaj vedrijo in oblačijo v teh svetih, zaglali precejšen hrup. Govore o SIAU kot o manjšini, katere sodelovanje ni potrebno, v kolikor bi se pa taka potreba pojavljala naj se pa izvedejo volitve. Te volitve bi kajpak priredili in zrežirali oni sami.

Jasno je, da vprašanje sodelovanja v organih ZVU ni moglo po-

stati aktualno, dokler je bil na čelu ZVU polkovnik Bowman, ki je bil obdan po eni strani s fašistično in slovenskemu delu prebivalstva sovražno razpoloženim Simonijem, po drugi strani pa s »poštenjaki«
à la Richardson in Squire.

Niso še znani rezultati pogajanj med SIAU in ZVU, vendar lahko že danes rečemo, da eventualno sodelovanje z ZVU ne bi pomenilo kake bistvene spremembe naše politične linije, temveč samo logično prilagoditev novi situaciji, ki je posledica pariškega sklepa, — vse zaradi realnosti naše politike, ki je vedno v službi miru in interesov naših ljudskih množic.

PRED DNEVI JE POVELJNIK AMERIŠKE 88. DIVIZIJE GENERAL MOOR VRNIL VLJUDNOSTNI OBISK JUGOSLOVANSKEMU GENERALU BANJINU, POVELJNIKU JUGOSLOVANSKIH ČET NA STO-JU. OBA ZAVEZNIŠKA GENERALA STA SE ZADRŽALA NEKAJ ČASA V PRIJATELJSKEM RAZGOVORU.

NE SOCIALNI ČUT-POLITIKA!

Mnogo so že pisali razni časopisi o tržaskih otrocih, ki so prepuščeni cesti, ki uživajo usodo deset tisočev otrok raznih mest zapada. Ti listi so objavljali slike otrok, ki po tržaskih ulicah prodajajo cigarete in ki človeka tako silno spominjajo na raztrgane in sestradane otroke po raznih nacifašističnih koncentracijskih taboriščih v času vojne.

Vse to pa je bilo le pisanje, ki je pri tistih, ki so odgovorni za

PIONIRJI SE VRAČAJO S POČITNIŠKE KOLONIJE. HARMONIKA SEVEDA NE MANJKA.

rešitev tega perečega vprašanja, naletelo le na gluha ušesa. Nihče ni niti s prstom mignil, da bi olajšal usodo tem otrokom, ki jih je neskončna beda pognala na ulico. Tisti, ki bi iskreno radi pomagali, nimajo ne sredstev ne oblasti, tisti pa, ki imajo oblast in sredstva, jim pa trpljenje teh otrok ni mar.

Mestni odbor Antifašistične slovansko-italijanske ženske zveze je že pred meseci pričel resno razpravljati o možnostih rešitve tega vprašanja. Predvsem so tržaske antifašistke prišle do zaključka, da bi pri tem delu morale sodelovati vse žene našega mesta. Zato so povabile k sodelovanju tudi ženske sekcije strank bivšega CLN-a. Toda odgovor je bil negativen. Bil je jasna slika žena, ki sede v vedstvu teh sekcij, žena, katerih otroci — če jih sploh imajo — niso nikdar stradali. Demokratska stranka se izgovarja, da njena ženska sekcija že vrši to delo v okviru Katoliške akcije. To je le fraziranje, katerega se poslužujejo pri svoji politični propagandi. Z vsem njihovim »delom«
ni bilo rešeno niti eno od perečih vprašanj. Otroci so še vedno na cesti, še vedno pobirajo cigaretno ogorko po pločnikih, še vedno brskaajo in iščejo razne odpadke po mestnih smetiščih, desetletni dečki se skrivajo za vogali zakotnih ulic in skrivaj kade cigarete, ki so jih zvrili iz ogorkov, pobranih po tleh, itd. itd. Skratka, ti otroci še vedno žive življenje, ki jih vodi le v zločin in prerano smrt, kajti večina njih je tuberkulozna.

Kje so vzroki tega stanja? To so otroci staršev, ki po ves dan garajo po tovarnah in drugod, ki morajo otroke puščati same doma,

večkrat lačne kot site. Trst je veliko mesto z velikim številom delavstva, ima pa le štiri otroška zavetišča. Devet šolskih poslopij so zaplenile vojaške oblasti. Kam naj torej matere, ki morajo na delo, pošiljajo svoje otroke. Lahko je onim gospem iz strank CLN-a, ki imajo dovolj služinčadi, kateri prepušte svoje otroke, medtem ko one posedajo po kavarnah.

Taka je žalostna slika položaja delavskih otrok v našem mestu, ki leži na meji med zapadom in vzhodom. Le sto ali par sto km od Trsta pa so mesta, kjer otroci delavstva niso več prepuščeni ulici, kjer otroci žive zdravo življenje in se pripravljajo za srečno bodočnost, kjer skrb za otroke ni prazno besedičenje, temveč je dejstvo, o katerem se je mogoče prepričati na vsak korak. V bližini Beograda građe malo mestece, ki bo v kratkem dograjeno in kjer bo vsako leto lahko preživelo na tisoče otrok, predvsem sirot, počitnice. Imeli bodo svojo železnico, katero sami pomagajo graditi. Enako tudi v Zagrebu. V vseh mestih Jugoslavije ustanavljajo »Domove igre in dela«, v katerih dobe otroci vzgojo in razvedrilo. Po vseh večjih železniških postajah so posebne čakalnice za matere z malimi otroci, ki so najmoderneje urejene.

In tržaske žene to vedo. Cule so od ljudi, ki so bili v Jugoslaviji, od delavcev, ki tam delajo. Prepričale so se, da ni nemogoče otroke rešiti ulice in jim dati dobre vzgoje in zdravega razvedrila. Čeprav je razlika med razmerami v Trstu in Jugoslaviji velika, čeprav je tu oblast v rokah anglo-ameriške vojaške uprave, v Jugoslaviji pa v

DROBNE VESTI

Preteklo soboto so pozno ponoči vstopili v gostilno »Antica Bonavia«
v Trstu trije angleški mornarji v spremstvu dveh Goričanov. Ko so popili že za 600 lir vina, se je gospodar gostilne uprl nadaljnim »dobavam«
in so zato mornarji odšli, Goričana pa sta ostala praznih žepov v gostilni, kjer jih je policija aretirala. Zanimivo je, da je gospodar predložil sledeči račun: pokritje mize (s prtom, »coperto«) 1.000 lir, postrežba 320 lir, vino pa — 600 lir.

o

Obveščevalni urad Julijske krajine je objavil, da je tržaska občina sklenila z uvoznim in izvoznim zavodom UIVOD v Trstu pogodbo za dobavo 10.300 ton drv in premoga za kurjavo. To gorivo bo prispelo v najkrajšem času iz Jugoslavije in pred kratkim je že prišla v Trst prva pošiljka 160 ton oglja. Občina bo plačala kurjavo, prispelo po železnici po 600 lir za stot, ono pa, dobavljeno po morju po 700 lir stot. Ves prevoz kurjave iz Jugoslavije do Trsta bo organiziral UIVOD.

o

Težka nesreča se je pripetila v tržaskem pristanišču. Zrtev je postal pristaniški delavec Franc Črnigoj, ki je bil zaposlen pri razkladanju bombaža z nekega švedskega parnika. Nenadoma se je tovor odtrgal od žerjava in iz precejšnje višine padel z vso težo na Črnigoja, ki je bil na mestu mrtev.

o

V Trstu je zavladala huda vročina, ki je v zadnjih dneh dosegla povprečno višino 34° C v senci. Po izjavah geofizičnega zavoda pa bo vročina kmalu prenehala. V dopolnilo tega poročila lahko povemo, da je v letu 1873 bilo v Trstu celo 37,5° C in leta 1921 37,2° C. V zadnjih sto letih pa je poletna vročina približno desetkrat prestopila 36° C v senci.

rokah ljudstva, čeprav so ženske sekcije strank CLN-a odklonile sodelovanje, tržaske antifašistke niso obupale. Skupno z ženami republikanskega gibanja za neodvisnost in Fronte za neodvisnost tržaskega ozemlja so se lotile dela. Sestavile so si program, po katerem bodo delale.

Prvi del programa se nanaša na splošno pomoč in obsega delo za doseg brezplačne zdravniške pomoči materam in otrokom, predvsem izpopolnitev oddelka za mater in otroke v Splošni bolnici in povečanje števila ambulanc. Dalje ustanavljanje otroških jasli pri podjetjih, kjer so zaposlene žene in v gosto naseljenih okrajih, razširitev otroških vrtec in ustanavljanje novih. Drugi del programa se tiče študija in vzgoje. V okviru tega dela programa bo treba zahtevati derekviranje šol, ki so jih zasedle vojaške oblasti; predlagati bodoči vladi STO-ja, da se uvedejo zakoni, ki bodo šolskim otrokom in študentom nudili materialno in moralno pomoč pri študiju; s pomočjo roditeljskih svetov bo treba izvesti demokratizacijo šol. Tretji del programa obsega šolsko reformo, v okviru katere kontrolo nad učnim osebjem, zboljšanje otroških zavetišč in povečanje njih števila ter takojšnje ukrepe za odpravo otroških zločinov. Tretji del programa pa se tiče otrok, ki so žrtve zadnje vojne. V tem delu predvidujejo ustanovitev enotne zveze, katere naloga naj bo zdravstvena, materialna in vzgojna pomoč tem otrokom.

Program je obširen in potrebno bo, da bomo ženam, ki so se tako nesebično lotile tega dela, pomagali

Policija je aretirala dva mladoletnika, begunca iz Reke, ki sta bila člana posebne tatinske skupine, ki je pred kratkim ukradla v prosti lukl vrečo cigaret v vrednosti 28.000 lir.

Iz republik Jugoslavije

Kdo dela proti Jugoslaviji

Jugoslovanski narodi so z največjimi žrtvami vodili borbo proti nacifašizmu. S težkimi udarci, ki so jih zadajali sovražniku, so bistveno vplivali na potek vojne. Poleg svoje mogočne in iskrene zavezničke, Rdeče armade, so naši narodi smatrali za svoje zavezničke tudi Angloameričane. Mislili so, da se tudi zapadni zaveznički bore za uničenje fašizma in da bo vojno zavezništvo rodilo iskreno prijateljstvo.

Vendar je bilo premnogo znamenj še pred koncem vojne, ki so kazala, da je cilj, ki so si ga zastavili Angloameričani neke druge kot tisti, h kateremu so stremeli svobodoljubni narodi Jugoslavije. Tako je n. pr. Grčija s pregonom Nemcev iz svoje dežele samo zamenjala jarem sužnosti.

Cim je nehala vojna, čim vojna pomoč jugoslovanskega ljudstva ni bila več potrebna, so si zapadni zaveznički sneli krinko. Tedaj se je pokazalo, da so jim naenkrat ljubši njihovi doverljivi sovražniki, kot pa njihovi zaveznički v vojni, da smatrajo za mnogo bolj nevarnega demokrata, antifašista kot pa fašističnega zločinca; da so jim mnogo bolj pri srcu opozicijska gibanja v vzhodnih državah, ki bi hotela rušiti, kar ustvarja ljudstvo, kot pa ljudske množice in njih oblast; pokazali so tudi, da imajo mnogo več srca za »ubogoo Nemčijo kot pa za mučeniško Poljsko.

Takšen je tudi kurz njihove politike napram Jugoslaviji. Nešteto krat smo že lahko to opazili: mirovna konferenca, razne note in ostri napadi odgovornih ljudi, zaščita vojnih zločincev. Vse to je bilo javno, to je lahko vsakdo opazil.

Toda v zadnjem času so prišle na dan stvari, ki zelo zgovorno pričajo kako podlo in zločinsko je delovanje nekaterih tujih sil proti mladi Jugoslaviji. Kakšni nagibi vodijo te države do tako sovražnih dejanj napram državi, katere narodi so se do večraj z neprecenljivimi žrtvami borili. Posredno tudi zanje? Ali narekujejo ta dejanja čustva hvaležnosti?

Ze zadnji ljubljanski proces proti nekaterim zločincem, ki bi naj opravljal napade ob meji in tudi v notranjosti države, je pokazal, da vodijo vse niti v en center. Ljudje, ki iz tega centra vodijo delovanje proti Jugoslaviji, uživajo popolno zaščito in pomoč zapadnih zasedbenih oblasti.

Proces pa, ki se te dni vrši v Ljubljani, pa še jasneje prikazuje vlogo, ki jo pri razdiralnem poslu, katerega objekt bi naj bila sedanja Jugoslavija, imajo nekatere tuje države po svojih predstavnikih.

Pred sodiščem stoji skupina ljudi, katerih odgovornost je spričo njihove intelektualne stopnje toliko težja. Tu gre za univerzitetne pravnike, profesorje, inženirje, učitelje. In kakor po eni strani vodijo kanali v isti center kot pri ostalih zločincih, ki so že doslej stali pred sodiščem, tako kaže sedanji proces na očitno zvezo s tujimi konzulati.

Pri tem procesu nimamo opravka s pripadniki kake organizacije. Tu ni bilo normalne organizacijske povezanosti, ni bilo nikake ideologije. Ideja teh ljudi je bila samo: v službi tujih sil čim bolj škoditi lastni domovini. Borba proti ljudstvu v tuji vohunski službi, to je bil program obtožencev. Ti ljudje so hoteli novo okupacijo Jugoslavije, intervencijo, da bi bile v Jugoslaviji etake razmere kot v Grčiji.

Vsi ti ljudje so bili tipični špijoni. To so dokazale šifre, ki jih je obtožencem razlagal obtoženi Kavčnik, to so dokazala navodila špijonskega centra 101 v Avstriji, ki so jih preštudirali vsi obtoženci, isto so dokazali odgovori na

Vzemi dopust in pojdi na mladinsko progo

V Manchesteru je nedavno predaval o svojih vtisih z mladinske proge znani angleški publicist Ewart V. Tempest, ki je rekel:

Kaj nam zbuja v današnji Evropi največje upanje? Na to vprašanje odgovarjam: 60.000 mladincev in mladink, ki zdaj prostovoljno delajo na 237 km železniške proge od Smea do Sarajeva v Jugoslaviji.

Moj svet ciniku in pesimistu se glasi: Vzemi dopust! Kreni iz Sarajeva z jeepom, še rajši pa peš, (če imaš čas za to), in preglej vse ob progi. Če si mlad, se boš pridružil delavcem, če si star ali mlad, pa boš ozdravljen od svojega pertimizma.

Mladinska proga postaja simbol vsega tistega, kar lahko stvorijo navdušeni mladinci. Zgraditev proge bo prispevala k razvoju osrednje Bosne in bo pomagala dovažati rudna bogastva iz oddaljenih bo-

sanskih dolin do proge Zagreb-Beograd. V dolinah, po katerih teče proga, je dovolj premega za oskrbo vse države. Toda razen tretjevrstne ceste je vzdrževala tod promet samo ozkotirna železnica. Zgraditev proge normalne širine je bila neobhodno potrebna. Mladinske organizacije so se prostovoljno javile za to delo. To je bila pogumna gesta, čeprav so mnogi strokovnjaki menili, da je nepremišljena.

Priznavam, tudi sam sem prišel v Jugoslavijo dokaj skeptičen. Vrednost prostovoljnega dela takšnega obsega se mi je zdela dvomljiva. Potoval sem vzdolž velikega dela proge ter se prosto razgovarjal ne le s prostovoljnimi delavci, ampak tudi s strokovnjaki. Zdaj vem, da bo proga zgrajena in da bo imela velik pomen za Jugoslavijo.

Delo se je začelo letos v aprilu in bi moralo biti dovršeno do 29. novembra, toda mnogo znamenj ka-

že, da bo končano prej. Ko sem bil na progi, je delalo tam 60 tisoč delavcev, med njimi 2000 prostovoljcev iz Avstralije, Albanije, Bolgarije, Danske, Francije, Grške, Madžarske, Italije, Palestine in Svedske. Do dovršitve del se bo izmenjalo na progi 200 tisoč prostovoljcev, ki bodo delali po dva meseca. Delavci stanujejo v šotorih, nosijo delovno obleko, so dobro hranjeni, ne prejemajo pa nobenega plačila. Delo je težko, vročina velika. Podnebje pa je zdravo, kraji so krasni, organizacija dobra. Med mladinci, ki kažejo mnogo zdravega smisla, vlada tovariško vzdušje.

Deleta so zaposlena večinoma tam, kjer je delo manj komplicirano. Delajo tudi v kantinah in na vrtovih, kjer goje povrtnino. V glavnem je število mladink enako številu mladincev. Vprašal sem skupino deklet pri precej težkem delu, kako ga zmagujejo. Ko so jim pre-

vedli moje vprašanje, so se smejale. Ozri sem se po njihovih mišičastih rokah in nogah, po njihovih s soncem ožganih vitkih telesih, in bilo mi je jasno, da moje vprašanje ne potrebuje odgovora.

Kakšna tretjina prebivalcev Bosne je muslimanske vere. Na tisoče muslimanskih deklet dela na progi. To je samo ob sebi največja revolucija. Povsod odlagajo pajčolanke, ki jim pravijo »sredžek«. Geslo na mladinski progi je: »Gradi mo progo in sebe«. To se nanaša posebno na muslimanke. Z ženo sva prenočevala v Zenici, kjer nam je gospodinja dejala: »Prestara sem za delo na progi, zato sem dala na razpolago za vas to sobo.« In res, soba je bila krasna, zelo čista, z množico orientalskih preprog.

Jugoslovanski prostovoljni delavci posvečajo eno uro dnevnega časa prosvetnemu delu. Povsod je videti skupine moških in žensk, ki se uče čitati in pisati. Tako se bo blizu 20 tisoč nepismenih med delom naučilo čitati in pisati. Profesorji vseh jugoslovanskih univerz predavajo na progi svoje predmete. Vsa gledališča in vsi orkestri imajo tu nastope in koncerte, tako da je proga pravcata žola napredne vzgoje.

Delo na progi je razdeljeno na enajst sektorjev s posebnim strokovnim osebjem. Poleg tega obstoji za vsak sektor nadzorni odbor mladine, ki odgovarja za prehrano, nastanitev in za kulturno prosvetno delo. Dva meseca sta običajna doba za prostovoljno delo in približno polovica delavcev se izmenja vsak mesec, polovica pa jih ostane, da dajejo novodošlim napotke za delo. V juliju in avgustu zamenjujejo dijaki kmete, ki morajo biti ob tem času doma zaradi žetve. V mestih se javlja za delo več prostovoljcev, kakor jih je mogoče zaposliti. Proga ima tudi svojo pesem z ritmičnim delom: Titova mladina se bori proti lenobi.

ILINDEN NARODNI PRAZNIK MAKEDONSKEGA LJUDSTVA

2. avgust leta 1903 predstavlja enega največjih datumov v zgodovini osvobodilne borbe makedonskega naroda.

Ze ob koncu preteklega stoletja se je začela postavljati borba Makedoncev proti turškemu nasilstvu na široko podlago. V zadnjem desetletju 19. stol. se je v Makedoniji ustanovila za časa vladave krvavega sultana Abdul Hamida leta 1893. revolucionarna organizacija, katere naloga je bila združiti vse narodne sile v borbi za narodno osvoboditev. Na čelu makedonskega narodno-osvobodilnega pokreta so bili Goce Delčev, Jurij Petrov in Dame Gruev, katerim je vkljub vsem težavam in neprilikam uspelo, da so organizirali najširše sloje naroda in jih pripravili na borbo proti samovoljnosti turških oblasti.

Zavedajoč se, da more edino revolucionarna borba vseh slojev naroda izvojevati njegove pravice, se je makedonski narod pričel polagoma oboroževati na borbo proti sultanovemu nasilstvu.

Uspešna borba z raznimi begi, fevdalci in agami je govorila, da bo gotovo prišlo do neke spremembe. Medtem pa so se v vodstvo makedonske revolucionarne organizacije vrinili bolgarski kraljevski špijoni. Boris Sarafov, Ivan Garvanov, Anastazij Lozančev in drugi. Zaradi njihovega vpliva je upor pričel izgledati, kot položaj, ki ni bil popolnoma zrel. Ti agenti kraljevskega bolgarskega dvora so hoteli izkoristiti borbo Makedoncev za imperialistične cilje monarhizma. Čeprav so revolucionarni vodje Delčev, Petrov, Sandanski in Tošev nasprotovali prezgodnjemu pričetku vstaje, je vendar bolgarskim monarhističnim reakcionarjem uspelo, da so pridobili še nekaj glavnih članov revolu-

vprašanja, ki jih je postavil vohunski center 101, to je dokazalo veliko število skrivališč v stanovanjih obtožencev, iskanje skrivnih poti za zvezo v inozemstvu, povezave s člani predstavništva tujih sil, ilegalna imena obtožencev, posebni spoznavalni znaki, iskanje materiala za radijske zveze, ponarejanje potnih dovolilnic, zbiranje poročil o razvrstitvi, transportih in taboriščih vojske, tatvine važnih tajnih gospodarskih aktov, torej, prav vse delo obtožencev, kakor ga je pokazala javna razprava.

Za slovensko ljudstvo je ta proces v bistvu končan. Pričakuje le še sodbe za te zločince, ki naj bo taka, da ne bo mogla žaliti žrtev, ki jih je dalo slovensko ljudstvo za to Jugoslavijo, ki so jo ti zločinci hoteli rušiti, sodbo, ki naj bo resen opomin: kar je ustvarila ljudska volja, je nedotakljivo.

cionarnega gibanja. Na ta način dezorganizirani odbor revolucionarne stranke ni mogel kljubovati in je bil prisiljen, da odredi na kongresu v Smiljevu pričetek vstaje na dan 2. avgusta 1903. Delčeva so tik pred pričetkom vstaje ubili.

Kljub temu pa, da so bili Makedonci še nepripravljeni in slabo oboroženi, so se vendar uprli. V borbo so pozvali vse balkanske brate z naslednjimi besedami: „Tudi vi ste sužnji kot mi, sužnji paš, efendijev, bogatašev in zemljiških veleposestnikov, ki so nam zažgali domovino na vseh štirih straneh in nas tako prisilili, da se vzdignemo za pravico svobode in narodnega življenja.“

V neenaki borbi, ki je trajala tri mesece in v kateri je bil osvobojen del Makedonije, kjer je bila osnovana Kruševska republika, je makedonski narod pokazal nevidene primere junštva in borbenosti.

Ureditev Kruševske republike je jasno govorila, da teži tudi makedonski narod k demokratski vladi, svobodi in enakopravnosti vseh narodov. Kljub veliki borbenosti in nezlomljivi vztrajnosti pa Makedoncem le ni uspelo, da bi odbržali svojo republiko, ki je bila po trinajstih dnevih obstanka v krvi udušena.

Toda ilindenski upor je vstopil v makedonsko zgodovino kot najslavnjša in junaška doba. Ostal je v spominu vsega naroda in mu dal moč za nadaljni upor. Na izkušnjah tega upora se je makedonski narod učil in našel pot proti svobodi.

Potem, ko so Makedonci menjavali mnogo gospodarjev, pretrpeli nešteto ponižanj, narodnih zapostavljanj in izkoriščanj, so 11. oktobra leta 1941. na poziv komunistične partije ponovno razvili zastavo narodno osvobodilne vojske, to pot čvrsto zedinjeni z bratskimi narodi Jugoslavije.

V novem ognju borbe, v kateri so ga vodili njegovi najboljši sinovi in v povezavi z ostalimi narodi Jugoslavije, je tudi makedonski narod lahko v tej vojni ustvaril svoja demokratska načela in narodnostne pravice in tako nastopil pot novega razvoja.

Po zmagovitem koncu narodno osvobodilne borbe, na sam ilinden leta 1944, torej 41 let po slavem uporu, so se sestali v prohorskem samostanu pravi narodni predstavniki in osnovali prvo narodno oblast v zgodovini Makedonije — Antifašistični svet osvoboditve Makedonije.

Ideali ilindenskega upora — bratstvo in edinstvo jugoslovanskih narodov, demokratska oblast in svobodno življenje — so se uresničili v narodno-osvobodilni borbi, ko je, kakor tudi drugim jugoslovanskim narodom, zasijalo sonce sreče in blagostanja tudi makedonskemu narodu.

Zato slavi makedonski narod 2. avgust kot svoj največji praznik in se klanja junaštvo borcev iz upora leta 1903 in iz narodno osvobodilne vojne, ki so prelili svojo kri za skupne narodne interese.

Praznik ilindenskega upora in ustanovitve antifašističnega sveta osvoboditve Makedonije, dvojni praznik makedonskega ljudstva, pozdravljajo vsi jugoslovanski narodi. V mislih in dejanjih dele radost z bratskim makedonskim narodom, s katerim stopajo skupno v lepšo in srečnejšo bodočnost.

(Po „Naprijedu“)

Od Triglava do Kajmakčalana

Dne 29. julija so prebili 800 m dolg dovodni rov, kjer so bila najtežja dela celotne gradnje hidrocentrate Moste-Zirovnica na Gorenjskem. Delo so opravili mesec dni pred določnim rokom.

V ljudski republik Srbiji je že mnogo gozdov, ki jih ni bilo mogoče racionalno izkoristiti, ker ni bilo cest in železnic za prevoz lesa. Zato so pa tembolj trpeli gozdovi ob prometnih zvezah. Doslej so že mnogo storili za mehanizacijo prevoza lesa; do konca prihodnjega leta mora biti prevoz povsem mehaniziran, kar je v zvezi z graditvijo cest in železnic. Po osvoboditvi je ošlo do konca lanskega leta zgrajenih 100 km cest za prevoz s kamioni, prav tako so popravili in razširili 100 km starih cest. Zgradili so tudi 17 km gozdnih železnic in preuredili 35 km starih. Letos bodo zgradili 80 km kamionskih cest.

Predstavniki ameriških cerkva so na obisku v Jugoslaviji. Predsedstvo vlade LRS jim je priredilo 2. avgusta kosilo v hotelu „Toplice“ na Bledu, v nedeljo pa jih je sprejel maršal Tito. Pozneje so preko Zagreba odpotovali v Dalmacijo.

V Jugoslavijo je prispela skupina 270 povratnikov iz taborišča v Augsburgu v ameriškem zasedbenem pasu Nemčije. To so bivši vojni ujetniki, prisilni delavci, interniranci in tisti, ki so s četniškimi in drugimi kvizizijskimi organizacijami odšli iz države. Ti povratniki so pripovedovali o strahovitem četniško-ustaškem terorju, ki se izvaja proti vsem tistim, ki se želijo povrniti v domovino.

Predvojna Jugoslavija je imela 155 parnikov s 395.000 bruto registriranimi tonami in 596.000 ton nosilnosti. Med vojno je bilo uničenih 88% parnikov za dolgo in obalno ploščo, za kratko ploščo pa 85%. Uničenih ali poškodovanih je bilo tudi 90% pristaniških varnostnih naprav. Skupno je bilo razdejanih in poškodovanih 145 pristanišč. Razen tega je bilo uničenih 3150 ribiških in drugih čolnov. Ob koncu petletke mora imeti jugoslovanska mornarica 600.000 bruto registriranih ton ladjevja, pri čemer pa niso vštete jadralnice brez motorjev. Ze te številke kažejo dovolj, koliko naporov zahteva obnova jugoslovanske mornarice.

V Slovenjgradcu bo 24. avgusta koroški festival, ki bo nazorno prikazal uspehe tekmovanja na vseh področjih gospodarskega, političnega in kulturnega življenja prevajalskega okraja.

Letos spomladi so začeli obdelovati v krajih vzdolž mladinske proge, kjer prej še ni bilo nikdar vrtov, zemljo na intenzivni vrtnarski način. To obdelano zemljo imenujejo „mladinske vrtove“. Obdeluje jih prostovoljno ljudstvo okoliških vasi. Samo v prvi polovici julija so dali mladinski vrtovi za mladino na progi 320.000 kg povrtnine.

V Gornjo Lendavo v Prekmurju so prišli otroci iz Istre, ki bodo v tamkajšnjem gradu preživeli počitnice. Ljudje jih imajo radi in jim prinašajo razne priboljške.

V Košutnjaku pri Beogradu, kjer zdaj gradijo pionirsko železnico, so odprli miniaturno mesto z velikimi igrišči za številne panoge ter z vsemi potrebnimi napravami in poslopji.

PADLA TRŽAŠKA PARTIZANKA VOJKA ŠMUC, PO KATERI JE DOBILA MLADINSKA BRIGADA IME.

MLADI TRŽAŠKI BRIGADIRJI POJEJO PRED ODHODOM V BOSNO. LJUBEZEN DO JUGOSLAVIJE JIH ŽENE OBNAVLJAT DEZELO, ZA KATERO SO SE BORILI IN ZA KATERO JE PADLA TUDI VOJKA.

BRIGADA KORAKA PO LJUBLJANSKIH ULICAH. PO ZDRUŽITVI Z BRIGADO DANSKE MLADINE BO NADALJEVALA POT NA PROGO SAMAC-SARAJEVO.

BRIGADA „VOJKE ŠMUC“

odpotovala na mladinsko progo

1. t. m. je odšla iz Trsta, oziroma iz Divače tretja delovna brigada tržaške mladine na mladinsko progo Samac-Sarajevo, da tako znova poudari in dokaže svojo solidarnost ne samo do jugoslovanske, temveč tudi do vse svetovne mladine, ki je s svojimi najboljšimi mladinci soudeležena pri velikih delih na mladinski progi Samac-Sarajevo. S tem pa se je obenem tudi pokazalo, kako jalovi so načrti onih reakcionarjev in imperalističnih spletkarjev, ki bi za vsako ceno hoteli porušiti ali pa vsaj zavreti enotnost demokratične in napredne svetovne mladine.

Celočno primorsko brigado sestavlja preko dvesto mladincev in sicer 65 iz Trsta in 145 iz Bui, Izole, Pirana in zlasti iz Kopr. Preko sto mladincev pa sploh ni moglo odpotovati, ker je bilo številno le omejeno. Kljub temu je nekaterim uspelo, da so se v Kopr. skrivaj vkrcali na avtomobilu, toda na žalost so mogli priti le do Divače, odkoder so se morali spet vrniti domov, ker niso bili vpisani v potne sezname za prehod meje. Tako je človek imel priliko videti prav žalostne prizore, ko so nekateri mladinci žalostnih in celo obokanih obrazov opazovali odhajajoče tovariše.

Tržaški del brigade se je pripeljal v Divačo z jutranjim vlakom, Koprčani pa so prišli že nekoliko pred prihodom tržaškega vlaka kar z avtomobilom. V tržaški brigadi so bili večinoma sami mladinci delavci in vajenci iz lajdelnic in tovarn, med Koprčani pa so bili v glavnem kmetijski fantje, sinovi vinogradnikov, kmetovalcev in ribičev. V mladinski brigadi je tudi nekaj študentov s tržaške univerze, kar je pokazalo, da tudi v tej ustanovi živi duh demokratične in napredne mladine kljub vsem naporom ravnih struj, ki bi hotele napraviti iz tržaške univerze trdnjavo reakcije. Veselje je bilo pogledati veliko četo mladih, močnih in zagorelih mladincev, ki so se pripravljali na daljno pot v Bosno. Vsem je sijala z obraza neka določna zavest, pomešana z veseljem in resnostjo. Bili so resni, ker so se zavedali resnosti dela, za katerega so se prijavili, dobro vedo, da to ni počitniška zabava, temveč najprej delo, potem šola in veselo zabava; toda tudi veselje so bili, da bodo lahko na progi spoznali junaško mladino jugoslovanskih narodov in ono iz vsega sveta, ki misli, dela in se bori za isto stvar kot mladina STO-ja. Navdušenje, s katerim so se mladinci odpravljali na pot, je bilo v popolnem nasprotju z onim razpoloženjem, ki bi moralo biti opazno, ako bi bila resnična protijugoslovanska propaganda, češ da je udeležba na mladinski progi za mladince prisilna. Naši mladinci so šli na pot, o kateri so dobro vedeli, kam jih pelje, ne kot čreda ovac ali celo sužnjev, temveč kot skupina svobodnih ljudi, ki odhajajo na delo. Toda ne samo na de'o, kajti na mladinski progi se družijo prijatelji s koristnim. Tam ni boričev in polirjev, ki bi priganjali k hitrejšemu delu, mladina iz lastne volje tekmuje med seboj, skupina s skupino, brigada z brigado. Za

to pa jim tudi preostane dovolj prostega časa za zabavo, za taborne ognje in razne druge mladinske prireditve, na katerih se družijo mladinci vseh narodov in barv. Tako se pospešuje poznavanje med narodi, vsak narod prispeva k temu. Mladinska proga torej ni nekako suženjsko delo, temveč velik delovni tabo mladine vsega sveta, ki jo kljub narodnostnim, kulturnim in rasnim razlikam veže skupna želja po medsebojnem spoznavanju in pa ljubezen do Jugoslavije, v kateri vidijo enega izmed glavnih porokov za izgrajevanje pravične človeške družbe, brez rasnih in razrednih razlik, države dela in svobode.

Tržaška in koprška skupina sta se, kot že uvodoma omenjeno, združili v tretjo primorsko delovno brigado, ki si je nadela naslov Vojke Šmucove. Pred odhodom brigade v Ljubljano, kjer se bo združila z dansko brigado, je spregovoril zbranim mladincem zastopnik kulturnega krožka Vojke Šmucove. Poudaril je važne naloge, ki jih bo morala mladina rešiti na duhovnem in gmotnem področju: utrditev bratstva in iz-

gradnje proge. S podžigajočimi besedami je opomnil zbrane mladince, naj zberó vse svoje sile pri delu, da bo tudi ta tretja brigada prišla domov z naslovom udarnica, tako kot sta se vrnili obe prejšnji. Svetel vodnik pa jim bo na tej poti lik Vojke Šmucove, katerega je govornik v kratkih in prisrčnih besedah opisal. Potem je predal zastavniku brigade zastavo kulturnega krožka Vojke Šmucove. Zastavnik jo je spoštljivo razvil; odločni obrazi zbranih mladincev so pričali, da bodo v resnici zastavili vse svoje moči in napore in se vrnili domov kot udarniki. Nato je spregovoril še zastopnik mladinskih organizacij iz Trsta, kot zadnji pa oče Vojke, ki je v kratkih, toda prisrčnih besedah opomnil zbrane mladince, naj delajo vztrajno in se ne strajajo nobenih naporov. Za zgled pa naj jim bo Vojka, ki se nikdar ni piasila največjih žrtv za svobodo. Tedaj je kot en glas zaorilo iz mladinskih vrst: »Hočemo, hočemo! Ta prisega mladine, odločne in polne življenja je bila tako spontana, naravna in prisrčna, da je globoko ganila vse navzoče.

S to prisego »Hočemo, hočemo«

je bila zaključena kratka slovesnost pred odhodom delovne brigade. Jasnih pogledov in krepke koraka so odšli mladinci s pesmijo na ustih na vlak, ki jih je odpeljal naprej, daleč v Bosno, kjer bodo skupno z drugimi mladinci gradili za srečno bodočnost jugoslovanske mladine, zase pa nabirali naukov za življenjsko pot.

Pri tem delu jim želimo tudi mi čim največ uspehov. Želimo jim, da bi se njih delo na mladinski progi razvijalo prav tako uspešno, kot je bilo ono, ki sta ga opravili prejšnji dve brigadi, ki sta si priborili udarniški naslov. Živimo v dobi, ko delu ni dana samo čast, temveč tudi blagost, ki mu pripada. Delo ustvarja novega človeka in bití udarnik pomeni najvišje priznanje, ki ga kdo more doseči pri svojem delu. Zato mladincem želimo, da bi uspešno gradili železnico in njeno mostove, ki bodo materialno in duhovno bližali ljudstva in nerode in tako pripomogli k dosegi najvišjega cilja naprednih demokratičnih množic sveta: blagostanje delovnih ljudi, bratstvo med narodi in svetovni mir!

PEPA JUČI

DRAGA JUČA!

Skoraj mi je nemogoče pisati, tako je vroče! Hudo zimo smo imeli, no, zdaj smo se pa ogreli! Svet pošteno se ogrel je in ne kaže, da deževje bi nebo nam dodelilo. Se se ljudstvo bo potilo! A nad grško domovino še vse hujeje je z vročino. Veš, človeka vse bolj peče, če je vroče in če teče. Na pomoč pa so v tej sili zapadnjaki priskočili; s svojimi so posojili marsikoga ohladili. V Indoneziji, sem brala, pa zdaj vojna je nastala; tja Holandci so prispeli; ti se bodo tudi ogreli! To se pripeti zemljanu po Marshallovem planu! Čast bogu, da vsaj Slovani z drugimi mude se plani. Eden druge spravlja v kletko, drugi dela za petletko.

A čež pet let bo že jasno, kaj je slabo, kaj je krasno. Tam v Ljubljani pred sodnijo pa gospodje zdaj sedijo, ki zelo so si želeli novih vojn v deželi. Pa prišlo je vse drugače, iz te moke ni pogače; slab račun so naredili, zdaj se bodo pokorili. Vidiš, Juča, vsak se ujame, ki Angležem kaj verjame. »Voce liberae pa sika, da slovenskega jezika je preveč v tržaški šoli in moleduje okoli, da se tisto bi vrnilo, kar je pod fašizmom bilo. A vse to je, kot se pravi: glas vpjočega v puščavi. Mi smo tu enakopravni pa četudi razni slavni Sciolisi kriče po svoje. Dokler more, naj le poje! Preje, sleje bo utihnil, kot bi lučko kdo upihnil. Spet so nekaj govorili, da pri tramvaju stopili v stavko bodo vsi vozači, ker vse v redu ni pri plači. No, pa so jim ugodili in se bomo že vozili. Naši omladinci dragi, so pa bili te dni v Pragi. Tam, v okviru festivala, se je vsa mladina zbrala; zbrali niso se le tisti, ki jim pravimo fašisti. Ti se pač doma držijo, ker nikjer jih ne želijo. Naše so pa prav veseli bratje Čehi medse vzeli. Draga Juča, brez zamere, saj vesti še nekatere bi prav rada sporočila, če tako bi ne potila ob današnji se vročini. Zdajle bom stopila k Tini, da se bova šle kopati, saj drugače mi zdržati na tem svetu ni mogoče, ker tako zelo je vroče. Te pozdravlja

Tvoja Pepa.

GLOBUS

Lahek tovorni avto policije je trčil v avtomobil, v katerem se je vozil predsednik italijanske republike De Nicola. Zaradi sunka je De Nicola dobil lažje poškodbe na nosu, vendar je šel takoj spet v svoj urad.

Letos bo na železnicah v Sovjetski zvezi potovalo 4 milijone potnikov več kakor lani. S tem bodo prekosili predvojni raven. Stevilne postaje, ki so jih nacisti uničili, sedaj pridno obnavljajo.

Ras Gukša, ki je za časa italijanske okupacije Abesinije sodeloval z Italijani, je bil obsojen na smrt in vse njegovo imetje je bilo zaplenjeno. Kot znano je bil ras Gukša zet Haileja Selasieja.

Suženstvo je sicer v Ameriki prepovedano, vendar so morali v Kaliforniji kaznovati neko 73 letno žensko, ki je imela 30 let v suženstvu neko črno. Čudno, da so to opazili šele po 30 letih.

Strela je udarila v skladišče municije v nekem kraju 15 km od Brescie. Prvi eksploziji so sledile druge, ki so povzročile silen strah med prebivalstvom. Jetniki v nekem zaporu so poskusili izkoristiti priložnost za upor, toda policija jih je takoj ukrotila.

V jetnišnici v Tourelles (Pariz), kjer je bilo zaprtih okrog 300 žensk, je izbruhnil požar in pri tem je umrlo 22 oseb. Vzroki nesreče še niso znani.

Pri avtomobilski nesreči, ki se je zgodila 12 km od Virovitice, je umrl namestnik vojaškega atašeeja pri francoskem poslanstvu v Beogradu Jean Gero.

V Parizu je nek avtobus strmoglavil z neuillyskega mostu v Seine. Bilo je 54 mrtvih in 20 ranjenih.

Zadnjega julija se je skupina sovjetskih padalcev spustila z letala v višini 11200 m in s tem postavila svetovni rekord.

Poginil je kanarček „Bobby“, last angleškega kralja, star 15 let in pol. Kanarček je bil zelo slaven, saj se je na razstavi domačih živali v „Kristalni palači“ l. 1937. silno postavil, ko je zažvižgal himno „God save the King“, ki jo je znal on edini — med kanarčki namreč.

Vročina je zahtevala v Milanu več žrtv. Zaradi sončarice je umrlo že znatno število oseb, precej pa jih leži v bolnicah in je njih stanje resno.

V Livornu, sedežu zavezniškega poveljstva, je skupina mladeničev napadla in slekla 12 „segnorin“ („gospodičen“, ki se stavlja na razpolago zavezniškim vojakom) in jih prisilila, da so gole korakale po mestnih ulicah. Konec je napravila tej „predstavi“ šele policija.

Prj neki avtomobilski dirki v Italiji je nekega vozača zaneslo s proge. Avtomobil se je ob sunku v neko drevo razbil, vozač pa je osta. težko ranjen.

Na zanimiv način je sklenil maščevati se nad tatovi nek francoski mizar. Na plotu so mu namreč izginjali koli. Ko je namestil nove, je vanje neopazno vdelal eksplozive za bengalski ogenj in smodnik. Že naslednji večer so ob groznem pokanju skakali v zrak lonci in kozice, tatovi pa, ki so z ukradenimi kolt kurili, so bili razkriti in kaznovani.

LISTNICA UREDNIŠTVA

PISMO S KOSOVEGA POLJA

Uredništvo „Ljudskega tednika“ Trst.

Sporočam vam, da sem se naročil na vaš tednik. Mi Primorci tu na Kosovem polju smo kolonisti, ki smo že leta 1921. morali bežati pred fašizmom iz svojih sončnih krajev. Mnogo gorja smo prestali tako v prejšnji kot v sedanji vojni, ko smo prišli ob vse imetje. Lani smo se vrnili na svoja polja in domove; polja smo naši zapuščena, hiše razrušene. Lotili smo se obnavljati in čeprav s težavo gremo vendar naprej. Radi bi se sicer vrnili v svoje rojstne kraje, v Komen, saj bo vse v eni domovi. Toda mi in naši otroci še posebno smo se vživeli v tukajšnje življenje in delo, ki je vseeno malo drugačno kot na Krasu.

Pozdravljeni!

Pavlin Jože, Pristina.

Dragi tovariši!

Veseli nas, da naš tednik prihaja tudi v vaše domove na daljnem Kosovem in vaš tako seznanja z dogodki iz vaših rodnih krajev. Pišite nam tudi vi kaj o svojem življenju. Želimo vam lepih uspehov v novi domovini in novem miru.

Bodite prisrčno pozdravljeni „Ljudski tednik“.

Zaradi pomanjkanja prostora je v tej številki izpadel članek „Vinska razstava v Komnu“. Objavljen bo v prihodnji številki.

Čemu odpor nekaterih do združništva

Nedavno smo iz ust takozvanih akademsko izobraženih iz nabrežinskega okraja slišali visokom metodajno mnenje, da so zadruge pri nas v zoni A nepotrebne. V taki izjavi mora tiskati samo dvoje: ali ta akademika ne poznata gospodarske problematike, ali pa se združne gospodarske oblike bojita. V obeh primerih je dovolj slabo spričevalo, ker najmanj, kar moramo danes od vsakega izobraženca zahtevati, je vsaj površno poznanje bistva kapitalističnega gospodarstva in načina obrambe proti njemu; če pa se združništva bojita, pomeni, da sta nasprotna interesom delovnega ljudstva, to je vseh onih, ki jih neusmiljeno stiska kapitalistični vtjak: da sta torej proti kmetom, delavcem, malim obrtnikom in tudi proti umskim delavcem kar končno pomeni, da sta proti samim sebi. Sta pa tudi proti malim trgovcem.

Taka izjava, ki razkriva samo moralno siromaštvo, mora zaboljeti vsakogar, ki mu ni usoda našega naroda in njegovega delovnega telesa navadna igra in njegovo delovanje vsakdanje kruhoborstvo. Kaj pomaga vsa izobrazba, ki se zgreje v namišljenost, samoprecenjevanje, samoljublje in formalnost samo v začaran krog sebičnosti? Ali je naša izobrazba mogoče samo zato, da se z njo zavijamo nad druge — ali pa je namenjena ljudstvu? V prvem primeru je kapital, ki naj se čim višje obrestuje in koristi samo enemu, v drugem primeru pa je njen pravi, resnični namen.

Pa poglejmo v to zmoto (ali preračunano namero) teh akademikov o zadrukah, ki jo nedvomno širijo med nepoučenim ljudstvom v njegovo veliko škodo. Pred vsem so namenjene te naše besede našim ženam — gospodinjam, ki vodijo gospodarstvo za pragom in najbolje poznajo vsakdanjo obupno borbo za lonec. Vprašajmo jih, kako jim je dan na dan pri srcu in kako se počutijo ko odnašajo vse svoje skromne dohodke in trgovino. Vse samo za hrano, ki mogoče vsebuje 1/4 one hranilne vrednosti, ki jo družina potrebuje. Posledice pri delovnih ljudeh in otrocih poznamo prav dobro.

Kje je vzrok teh vrtoglavih cen, ki jih mezde in plače ne morejo nikoli dohiteti? Mogoče v delavcu, kmetu, obrtniku, malem trgovcu? Nikdo od teh in drugih delovnih plasti ne nosi te odgovornosti, ampak vzrok tiči v gospodarskem načinu ali samem gospodarskem redu — v kapitalističnem načinu gospodarstva, katerega bistvo je dobičkarstvo. Kapitalisti so glavni vrhovi, ki vodijo gospodarsko življenje in odločajo prodajne pogoje (mezd) njih delovne sile in cene glavnim potrebnim predmetom (hrana, obleka, orodje, stroji i dr.). S svojo gospodarsko oblastjo imajo tudi popolno svobodo, ki ji je naša gospodarska svoboda (ki nam omogoča, da svobodno prodamo ali kupimo, kar, kolikor in kjer hočemo,) podrejena in zato samo navidezna.

Kdo njihovo oblast moč in svobodo najbolj podpira?

Samo oni, ki jih je največ in zato tudi največ potrebujejo (hrane, obleke itd.). To so delovni ljudje od težaka, profesionalista, kmeta itd. do delovnega inteligenta. Ker pa morajo skoro vse ali celo vse, kar zaslužijo, potrošiti samo za hrano, morajo za vse ostale potrebe čakati boljših časov. Le redki so tako srečni, da »plavajo na gladini«. Prav zato so n. pr. tržiške izložbe tako polne blaga. Če bi bilo delavstvo boljše plačano in bi imelo večjo kupno moč, bi v Trstu ne bilo toliko »odvisnega« blaga. Ni torej preveč blaga, ampak kupcev je premalo.

Kapitalizem se prav dobro zaveda, da bo živel samo dotlej, dokler bo svobodno poljubno izjemal delovne množice. Zato si temeljito prizadeva, da bi ta njegov vir ostal še dalje takšen kot je bil doslej, hočemo reči: da bi ne spoznal, kdo je kriv njegovih neznošnih razmer; da bi še nadalje ostal v temi in ne bi ničesar videl, slišal, razumel, oziroma da bi stedi samo nauku, nasvetom in navodilom njegovih (kapitalističnih) privržencev; da bi se medsebojno ujedal in prepravi za oslovo senca ter se klal.

Poseben strah ima pred našimi

organizacijami, pa naj so te politične, prosvetne, gospodarske ali kakršnekoli. Le naprednih organizacij ne, da se ljudstvo ne »zbrih-ta« in pogleda malo dlje in globlje za kulise onih, ki nam mačehovsko delijo kruh!

Če bi se to onemoglo ljudstvo, ki je od tega zmešanega trga vse enako odvisno, gospodarsko združilo in napravilo iz drobnih, neznanjih, gospodarsko nevaževanih ljudi močnega prodajalca ali kupca, ali bi bilo še taki meri izigravano? Čim bolj bi bili enotni in trdni, tem bolj bi gospodarsko odločali. Če ne moremo s takimi organizacijami zavojevati glavnih kapitalističnih postojank — industrije, moremo z njimi uspešno braniti svoje interese v potrošnji. Da se pa morejo uveljaviti volja, želje in potrebe ljudstva, oziroma da more ljudstvo gospodarsko čim bolj sodelovati in sodelovati je v naših prilikah mogoča — samo za-

družna gospodarska oblika.

V zadruzi zaupamo manjši ali večji del svojih gospodarskih poslov skupni, od samega ljudstva (članov) izvoljeni upravi. Čim bolj delovna, sposobna in poštena je ta, tem bolje deluje. Upravni odbor pa deluje tem bolje, čim večje je sodelovanje, zanimanje, nadzorstvo vseh članov. Kdor išče v zadruzi samo ugodnosti in ne vrši svojih članskih dolžnosti ali samo godrnja in vsevprek kritizira, ne da bi se o stvari bolje informiral, je navaden koristolovec — oportunist, ki ni vreden naziva »zadružnika«. Če je takšen kritik poleg tega še nečlan, je pa še kaj več.

Ni delovno ljudstvo moralno tako nizko, da bi ne bilo med njimi klenih poštenjakov. Obratno: razmeroma mnogo več jih je kot pa v tako zvanih višjih krogih (tržiška afera!). Zato je povsod možnost za izbor poštene uprave. Kdor bi pa skušal zaupanje izkoristiti, se po pravilih lahko onemogoči in primerno kaznuje.

Ali bi ne bilo bolj koristno in pošteno, da bi se oni, ki tako vneto kritizirajo združništvo, oglašili javno? Za stvarno kritiko s posnetim namenom jim bo javnost hvaležna.

Janko Furlan

Na kmetijski šoli pri kopru

Tik preden se cesta, ki drži iz Trsta v Istro, odcepi proti Koprju in Semedeli, imamo kmetijsko šolo. Njeno lično poslopje se beli sredi bogatih nasadov, ki gredo na spodnji strani stikoma s cesto, na zgornji pa segajo do roba Skočjanskega hriba. Ob vznožju ga objema morje v mehkem loku in daje vsaj pokrajini nek opojen čar, ki te priklepa nase, da se mu ne moreš odtrgati in še dolgo potem, ko si že daleč na prašni koperski cesti, nosiš v sebi njegovo lepoto.

Kmetijska šola deluje že dvajset let. Nastala je za časa fašizma. Njenih ustanoviteljev niso vodile stvarne potrebe istrskega kmeta, pač pa raznorodovalni nameni. Vpliv šole naj bi segal tja v zadnje slovensko in hrvaško istrsko vas, ki naj bi se prekalila v duhu fašističnega imperija. Če ne gre za ricinovim oljem in batiniami, pojde morda tudi z lepo besedo, so tuhtali v svojih računih, ker niso poznali duše istrskega kmeta. Ta na videz ponižni in nevedni istrski kmet, pa jih je pretehtal že v prvem početku do mozga. Ničee mu ni prišepetaval, kakšna je stvar s kmetijsko šolo, ker je sam uganil, da se skriva za lepim besedičenjem in še lepšimi dejanji ost, ki je naperjena naravnost proti njemu. Zato je to ustanovo odklanjal na celi črti, zato je imelo njegovo vodstvo stalne borbe za število učencev, ki se kljub vsemu priza-

ing. Viher se jih spominja s toplino vzgojitelja, ki zna ustvariti med seboj in svojimi učenci tisto živo vez, ki se tudi v poznejšem življenju nikoli več ne pretrga. O njih mi je pripovedoval takole: »Prišli so od vsepovsod, od Kobarida do Koprja so raztreseni njihovi domovi. S seboj so prinesli kup grenkih izkušenj, ki so si jih nabrali po vsej Evropi: prvi je na Korziki obračal sol, drugi je čistil krave pri nuerenberškem kmetu, tretji je bil vedno bolan in okusil vrsto evropskih bolnic, četrti je napadal železniške postaje in tako naprej. Vsak je imel za seboj svojo povest, vsi pa so bili nacionalno zelo zavedni, dobri in dovtetni. Z njimi ni bilo težav. Borbo smo vodili le s slovenščino, katero so obupno govorili. V petnajstih mesecih pouka pa smo strli tudi ta najtrši oreh. Začetnih šest mesecev jim kar ni šlo v glavo, da so v šoli in bog zna kje so romali v svojih spominih. Zmagalo je tisto neodoljivo hrepenenje po znanju in obeshali so se na učitelja kakor čebele na matico. Kadarkoli si prišel med nje, so te obkolili, ti zastavili desetino vprašanj in te niso izpustili dalje. Proti koncu pa so se že tako osamosvojili, da je bilo treba v strokovnem pogledu skrbno paziti, kakšen bo odgovor. Izpitna komisija se kar ni mogla načuditi njihovem znanju, tako so odgovarjali. V mladinski organizaciji so imeli donoljno k šolski vzgoji. Na

Kmetovalec v avgustu

POLJEDELSTVO: V tem mesecu končujemo z mlačvo. Kdor ni že ob času žetve odbral najlepšega klasja za dobavo semena, naj to stori ob mlačvi. Odbrano najlepše klasje omlati posebej, očisti zrnje in shrani seme zase. Le od zdravega, zrelega, klenega, polnega in težkega zrnja je pričakovati tudi dober pridelek. Podobno kakor žito, odbiraj tudi razna druga semena. Kdor ni še posejal repe, naj se požuri, da ne bo prepozno. Za setev rdeče detelje je najprimernejši čas mesec avgust. Najbolj temeljito zatiraš turšično snet, ako po njej napadena stebila izruješ in sežeš.

Cinkvantin naj ima vedno zrahljano zemljo, da se bo hitreje razvijal. Ker ima od setve do zorenja le kratko dobo, zahteva dobro gnojeno zemljo. Vsak kilogram solitra nam obilo poplača.

Kdor je zgodaj pričel s košnjo, že lahko kosi otavo.

ZIVINOREJA: Gnoj naj izgine iz hleva vsak dan, okna naj ne bodo zamašena, gnojnica naj se ne zbira v hlevu, ako hočeš imeti zdravo

in lepo uspevajočo živino. Pri krmi pazi na to, da ne bo prišla ugrta žival k jaslom. Sveže krompirjevice tudi ne dajaj živini, ako se hočeš izogniti napejanju. Ob zelo vročem dnevnem času ne puščaj živine na paši. Ne vozi in ne delaj z vprežno živino v prehudi vročini. Močno vroče živali napajaj šele potem, ko so se popo'noma shladile. Kdor še ni cepil proti rdečici, naj ne odlašaj! Prašiči naj se mnogo gibljejo na prostem in njih glavno krmo naj tvorijo detelja.

ČEBELARSTVO: Kdor ni peljal svojih čebel na gozdno pašo, mu bodo čebele v tem mesecu lenarile in trosile svojo zalogo. V krajih, kjer ni paše, se število čebel krči. Čebelar stori dobro, da odstrani medišče, če tega še ni storil. Če pusti medišče še nadalje v panju, se naselijo v nezasedene satničke molji in drugi škodljivci. V krajih, kjer je pričakovati paše na aidli, je skrbeti, da se število čebel ohrani. Če imaš slabšča v čebelnjaku, pa ga misliš oiačiti, ali pa porabiš pozneje za pojačenje dveh družin, zmanjšaj panju žrelo, da ne bi hodile vanj ose in sršeni. Če imaš kaj z medom opraviti, ne raztresaj ga, da ne privabiš ronaric, ki so v tem času jako nadležne. Sedaj je zadnji čas, da si preskrbiš dobre matice.

VINOGRADNISTVO: Trto smo škropili že petkrat in upajmo, da poslednjič za letoš. Vinogradnik se bo oddahnil, ko odloži v tem mesecu škropilnico. Škropilnico je hraniti najbolje v kleti, če ni preveč vlažna. Hraniti jo v suhem prostoru, ni pravično, ker v močno suhem prostoru popokajo gumijasti deli. V vinogradu ni posebnega dela, razen pletja plevela. To se mora v tem mesecu izvršiti, ker pozneje ni pridozljivo delati v vinogradu, zlasti ne ob vlažnem vremenu. Kjer je ozaziti na grozdih črva-kiseljaka poškrpite ga z raztopino tobačnega izvlečka v vodi. Nekateri vinogradniki privedujejo rezke in izstavljajo grozde na sonce, češ da bo bolj dozorelo. To delo ni potrebno, ker grozd ravno tako dozori v senci kakor na soncu. Samo trtno listje mora biti izločeno soncu.

Skrbimo posebno za one vinograde, ki jih je pobila toča, da dosežemo dozoretev lesa in si zagotovimo pridelek za drugo leto.

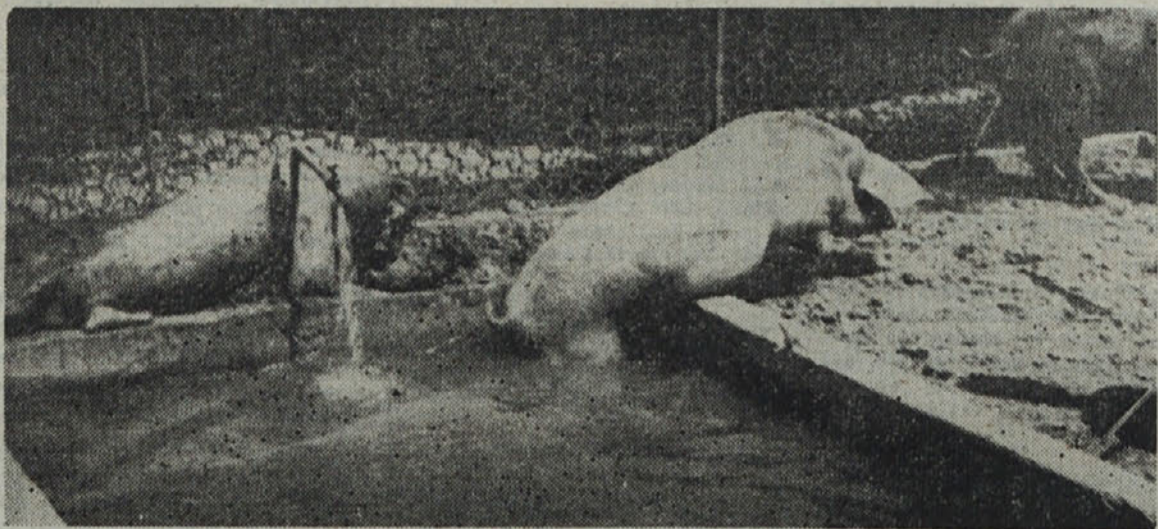
(Nadaljevanje na 12. strani.)

poprej last koprške občine, je priključeno s posestvom vred kmetijski šoli, tako da obsega njeno zemljišče zdaj trideset hektarrov. V njem bo dvajset večjih in manjših spalnica, da bo lahko že v tem šolskem letu sprejetih petdeset gojencev in gojenk, kajti danes je tudi dekletom potrebna vsestranska izobrazba, katero jim ne morejo več nuditi prejšnje enostransko usmerjene gospodinjске šole. V bodoče bo trajal pouk dve leti.

Prvo leto bodo dobili splošno izobrazbo, drugo pa, ko se navadijo prilične samostojnosti, bodo dobili strokovno izobrazbo. V sosednjem poslopu bomo zboljšali vinsko klet, da bomo lahko spravili svoj pridelek in se bodo gojenec pričeli tudi praktičnega kletarstva. Nabaviti nameravamo nekaj strojev, predvsem pa so nam potrebni: plug, dinamo, slamoreznica in freza za drobno okopavanje med trtami in drugimi sadikami.

Ob tej njegovi zanimivi razlegi sva se vrnili nazaj. Vstopila sem v vežo, kjer je na levi steni, poleg Titovega reljefa in venca pod njim, razobešen stenski urnik, ki je razdeljen na zimski in letni čas. V zimskem času imajo šestintrideset tedenskih ur teoretskega pouka in štiri ure na dan praktičnega dela, v letnem pa dva in dvajset tedenskih ur in šest ur praktičnega dela na dan. Po vrsti sem čitala: vinogradništvo, kletarstvo, sadjarstvo, poljedelstvo, živinoreja, vrtarstvo, združništvo, strojstvo, fizika, geometrija, merstvo, prirodopis, botanika, čebelarstvo, kmetijstvo, državnostanstvo, računstvo in slovenščina. »Celo kopico znanja odnesejo s seboj« sem pomislila pri sebi. Pa s tem še daleč ni izžrpana vsa korist, ki jo imajo od take šole. »Naš namen je gojiti najboljše vrste, ki tu uspevajo«, je dopolnil ing. Viher mojo neizrečeno misel. »Kmetičkemu ljudstvu dajemo smer nice za delo, seme in sadje« ter mu s tem pomagamo k dvig« njegove kulture, celotnega gospodarstva in blagostanja.

Mara Samsa

TAK PROSTOR S KORITOM ZA PRAŠICE, KOT GA IMA KMETIJSKA ŠOLA PRI KOPRU, BI MORAL IMETI VSAK NAŠ PRAŠICEREJEC.

devanju ni premaknilo dalje od devet v vseh letih, ko je v Istri gospodaril fašizem.

Po vojni je nastala korenita izprememba in na mah se je vse okrenilo. Od vseh strani Slovenskega Primorja so začele deževati prošnje za sprejem v kmetijsko šolo, ki je zdaj pričela služiti svojemu pravemu namenu — vzgoji ljudi, ki bodo na svojem področju delovali za povzdigo kmetijstva. Vsem prošlicem pa ni bilo mogoče ustreči naenkrat, ker je bilo n. pr. letos prostora le za dvajset gojencev.

tedenskih sestankih so se v rednih predavanjih, ki so obsegala politično in strokovno snov, izmenoma bavili v samostojnem nastopanju.

»Bodočim učencem so vzdali v vežni steni reljef maršala Tita v spomin. Sicer ga boste videli sami. Če pomislimo na trdo zimo in pomlad, ko nas je čakalo toliko dela«, je nadaljeval, »šele znamo ceniti njihovo vztrajnost pri učenju. Takrat smo morali za mesec dni prekiniti s poukom in vsa šola je šla na polje, da opravi glavna dela.« Po teh besedah sva zapu-

mo lahko na tržišče. Na drugem koncu posestva pa je mati njak, ki smo ga tudi v tem času zrižolali, ker ga šola poprej ni imela.

Od teh gospodarskih poslopij sva se vzpenjala dalje med nasadi jedilnih buč in paradižnikov, ki so v Istri najbolj donosni, med nasadi melancan hrušk in latnikov prav do vrha, kjer se grič prevesi v drugo pobočje. Ing. Viher mi je pokazal streho sosednjega poslopija, katerega v tem času temeljito popravljajo. »To poslopje, ki je bilo

ZASUŽNJENA UMETNOST

Filmska umetnost v Ameriki je popolnoma zaslužnjena. Ona je v prvi vrsti vir nadaljnega, vse večjega bogatstva nekega že itak prebogatega razreda. Razen tega pa je ta umetnost izkoriščana kot propagandno sredstvo v korist tega razreda. Tisti, ki imajo v svoji monopolistični oblasti filmska podjetja, so uspeli monopolizirati tudi celo mrežo kinematografskih dvoran v Zedinjenih državah, in na ta način dajejo širokim masam take filme, kakršne oni sami želijo. To se pravi, filme, ki bodo masam uspevali zavest in ki ji bodo iz dneva v dan mešali glavo z iluzijami, da je kapitalistični sistem idealen. Ilya Ehrenburg je porgljivo imenoval Hollywood za „tovarno sanj“. Ameriške mase in mase po vsem svetu, kamor se ameriški film širi, se neopazno hranijo s hollywoodskimi sanjami o rajju na zemlji, šoferji, prodajalci časopisov, tipkarice postajajo milijonarji, rajske lepoticke se namihajo, a razbojnik v frakih so prikazani kot filantropi in osrečevalci človeštva. Masa ne sme razmišljati o sebi, o družbenem redu, v katerem trpi; treba jo je vsak dan premotiti, treba ji je dati film, v katerem bo — v temi kinodvorane — sedela za bogato mizo, polno majonez in tort, masa mora biti vsak večer v bajnih nočnih lokalih s šampanjcem v ledu in privlačnimi atrakcijami, masa mora imeti vizuelni in sluhni delež pri fantastičnih potovanjih na jahtah in prekooceanskih ladjah, odvesti jo je treba na Tahiti — kar najdlje iz črne stvarnosti eksploatacije in mračnih misli o socialni bodočnosti.

Zato v Hollywoodu ni svobode umetniškega ustvarjanja. Naj bo igralec že tako talentiran in režiser genialen, onadva sta v Hollywoodu nekoč v ogromnem stroju kapitalističnega bussinesa, v tovarni ogabne kapitalistične laži.

René Clair pravi: „Režiser je taneke vrste uradnik enako kot ostalih dva tisoč ali pa še več v enem podjetju. On mora strogo izvrševati ukaze delodajalca... Često najme producent drugega režiserja, ki vrine v film scene, za katere režiser, ki podpiše film, niti ne ve. Režiser ne vidi svojega filma do premiere in na koncu v filmu čisto ne vidi niti sledu sebe in svojih naziranj. V tistem hipu, ko režiser poskuša napraviti kaj, kar njemu ugaja, mu pokležejo vrata.“

Da se napredne ideje ne bi prikradle v ameriški film, zato skrbni posebna cenzura, nek velik aparat, ki stoji nad vsem Hollywoodom kot bučen čuvar onega sistema, kateremu mora filmska industrija stoočestveno služiti.

Toda Hollywooda ni mogoče her-

metično izolirati in obrniti od njega tisti val napredne misli, ki se čedalje bolj in čedalje krepkeje čuti v vsem svetu. Tudi tam je čedalje več ljudi, ki vedno odločneje izražajo svoje misli in svoja čustva. Ti ljudje so ne le med delavci in tehničnimi kadri, ki vodijo stavke in zahtevajo boljše plače in druge socialne pogoje, temveč so tudi med umetniki, celo v vrstah velikih filmskih zvezd, ki nam jih hollywoodska reklama prikazuje v sijaju dolarjev in bajnem razkošju. Tudi režiserji so se razgibali in vse bolj izrazito prihaja na dan njihova težnja, da se osamosvojijo, da delajo to, kar jim umetniška vest nalaga. Chaplin je mnogim vzor, on je duhovni vođa tega gibanja. Njega so označili kot — komunisti. On je pod preiskavo in odgovarjati bo moral pred komisijo zaradi „antiameriške delavnosti“. Imajo spisek tridesetorice hollywoodskih umetnikov, ki morajo prav tako odgovarjati zaradi antiameriške delavnosti in so silno preprosto označeni kot — komunisti. Za mroge so take obtožbe: govorijo proti Francu, slede Wallaceju, podpirajo stavkajoče delavce itd. Nedavno so zaprili slavne igralce Garyja Coopera, borca in polkovnika iz španske vojne, potem Tyronna Powersa, borca iz sedanje vojne in Alana Ladda, ki je bil partizan v Franciji. Na seznamu pa so še William Powel, Edward Robinson, Paul Muni, Errol Flynn (tudi španski borec), Humphrey Bogart, James Cagney, Henry Fonda, Robert Montgomery, Franchot Tone, Joan Crawford, Olivia de Havilland, Bette Davis, Ingrid Bergman itd., a od režiserjev King Vidor, Orson Welles, Frank Capra, John Ford, Jean

Renoir, Fritze Lang itd. Vsi so pod preiskavo kot komunisti, nevarni za ameriški red.

Res je, da Gary Cooper ni prikričval svojih simpatij za komunizem. On je nedavno izjavil: „Želel bi, da bi vsi ljudje spoznali, kaj je komunizem, kajti tako bi ne bilo več tistih, ki bi dobro ali zlonamerno govorili, da so ameriški komunisti sovražniki domovine, človeštva in miru.“ Ob aretaciji je izjavil Cooper množici, ki se je zbrala: „Grem v ječo in vrnil se bom iz nje, toda Bilbo, Hearst, Baruch in Rockefeller ne bodo dolgo gospodovali nad tem ljudstvom. Oni žele, da bi jaz utihnil, toda jaz bom le povedal za vse umazanosti, ki se skrivajo za to akcijo.“ Alan Ladd je pa ob enaki priliki dejal: „Prijeti so me, ker sem se boril proti kapitalizmu, ki me oborožili Hitlerja. Kmalu boste slišali od mene še lepših stvari o tistih, ki me danes zapirajo.“ Tyrone Power je pa izjavil: „Nisem zaskrbljen. Zaskrbljeni bi morali biti oni, ki nas obtožujejo, da smo antiameričani.“ Ko so te tri umetnike prepeljali v ječo, se je okrog stavbe zbralo tisoč bivših borcev in 40 tisoč delavcev in so burno protestirali. V Philadelphiji je v znak protesta stavkalo 28 tisoč delavcev. Ostre proteste sta poslala vladilci Fiorello La Guardia in Elliot Roosevelt.

Tudi ta dejanja so direktni rezultat ofenzive „Trumanove doktrine“ in panike, ki vlada v ameriški plutokratski reakciji, pred čedalje večjim valom nezadovoljnih ljudskih množic. Velika popularnost aretiranih „anti-američanov“ pa izjiva le še večjo pozornost sveta na ameriške prilike in še ostrejšo kritiko tamkajnjega sistema.

PRIZOR IZ BALETA RIMSKI-KORZ AKOVA „SEHEREZADA“, KI GA V TEH DNEH IZVAJAJO TUDI V TRSTU. SLIKA JE POSNETA IZ ISTOIMENSKEGA BARVNEGA FILMA

«PONTEROSSO» - MOST ZBLIŽANJA

na stikališču kultur

Ze nekaj časa pričakujemo, da se bo na tržaškem knjižnem trgu pojavil napovedani almanah »Ponterosso«. Nekoliko nepočakan sem se namenil poiskati urednika in izdajatelja g. Menasseja. Našel sem ga v tiskarni.

»Potrpite!« Samo ta odtis še pregledam in potem pojdeva v mojo pisarno. Tam je mir in lahko se bova pogovorila.

Toda naneslo je drugače in stopila sva v najbližji lokal. Ob skodelici kave je tekel živahen pogovor; prav za prav ni bil pogovor, temveč bolj predavanje.

»Kdaj bo izšla vaša revija?« sem ga najprej vprašal.

»Te dni, mislim, bodo že prvi izvodi na razpolago.«

»Kaj vas je pa napolnilo na izdajanje te revije?«

»Tu bi moral poseči za dve leti nazaj. Ko sem se takrat vrnil v Trst, še ni bilo nič gotovega o njegovi nadaljnji usodi. Eno mi je pa bilo takoj jasno: treba je delati za mir. In Trst je most med različnimi narodi, med različnimi gospodarstvi in logično tudi med različnimi kulturami. Ze takrat sem mislil na revijo, na nekak zbornik. Povabil sem najprominentnejše osebnosti italijanske literature: Stuparicha, Quarantottija, Giottija in Umbra Apollonia. Nisem mislil toliko na njih sode-

lovanje, oni bi le predstavljali nek odbor, ki bi potem vabil druge sodelavce. Imenovati sem hotel to revijo »Sudesta«. Zdi se, da je bilo to takrat nekoliko preveč drzno in vsi so odšli razen Giottija. Vidite, linija, ki gre iz središča Zapada, iz Pariza, čez Trst, gre na jugovzhod. Zato »Sudesta«. Mogoče pa je to bilo prezgodaj.

No in sedaj sem se lotil ponovno tega načrta.

»Da vas prekinem: čemu pa naj služi vaš zbornik?«

»Saj to sem vam hotel povedati. Glejte, pokazal vam bom, kako sem napisal v uvodu v revijo.«

In iz velike aktovke privleče odtise vseh strani. Bere odlomek iz uvoda, ki ga je narlovil »Una parola o due«, in živahno mi komentira skoraj vsako besedo.

»V novi politični ureditvi našega mesta so funkcije na gospodarskem in zatem na kulturnem polju točne in jasne. Tu se stikajo civilizacije in te niso nikoli privilegij kakega naroda in civilizacija tudi ne sme pomeniti nadoblast enega naroda nad drugim, temveč skupno delo vseh ljudi — torej vseh narodov, ki se neprestano iščejo drug drugega. Torej je tukaj most...«

»Da, zakaj pa »Ponterosso?«

»Tudi o tem pišem v uvodu. Nekdo smo se menili, da bi si ustvarili galerijo v nekem lokalnu na Ponterosso. Spalca je omenil, da bi se lahko imenovala »La Galleria del Ponterosso.« No, do tega ni prišlo, pač pa do te revije. Dal sem ji ime »Ponterosso«, kajti glejte zakaj bi naj bil vedno Sv. Just z baziliko in beneškim gradom, ki bi naj predstavljal Trst. Saj ni tam srce Trsta. Zakaj ne bi enkrat predstavljal Trsta Ponterosso, to je trg s svojimi »venderigolami« in Kanala s svojimi ladjami? In most, preko katerega hodijo ljudje. Glejte, Hlavaty je napravil tole krasno vinjeto. In rekel sem že, da je Trst most. Od zapada na vzhod — ali obratno, kajti pri mostu ne moreš reči: tu se začne in tam se konča. Pa še zakaj »rdeči most?« Ves svet se še rdeči od sveta vojne. In jutri? Rdeča večerna zarja obeta lep dan.«

»Kakšnega odziva si pa obetaš?«

»Bomo videli. Sovinizem si lasti monopol nad kulturo, jaz pa odklanjam vsak monopol v kulturi. Namenil sem revijo meščanstvu.«

»In je tvoja revija zamišljena kot »enkratna številka« ali periodična publikacija?«

»Najprej bo izšla kot »enkratna številka«, če bo pa odziv ugoden, bom pa čez nekaj mesecev pripravil novo.«

V tem je pa že poteklo pol ure, ki mi jo je v naprej obljubil in poslovlja sva se.

PRIPOVEDNIK DR. IVO ANDRIĆ

Kdo je največji sodobni jugoslovanski pisatelj v Titovi Jugoslaviji? Oton Zupančič? Prežihov Voranc? Vladimir Nazor? Miroslav Krleža? — Ne. Imamo nedvomno velike umetnike, odlične može peresa, ki so prehodili dolgo pot od virtuoznosti do kritične analize, toda največja sodobna pisateljska osebnost v današnji Jugoslaviji je bosanski Srb dr. Ivo Andrić.

Rodil se je l. 1892. v okolici Travnika, študiral v Sarajevu, na Dunaju, v Krakovu, Zagrebu in Gradcu, pripadal mladi predvojni generaciji revolucionarne mladine Bosne in Hercegovine, zaradi česar je bil v stari Avstriji zaprt v Splitu, Siebniku, Mariboru in Zenici, od 1920. do druge svetovne vojne pa je bil v konzularni in diplomatski službi v Rimu, Gradcu, Bukarešti, Madridu, Zenevi in Berlinu, zdel pa žid. Ivo izmenoma v Beogradu in Sarajevu.

Andrić je začel književno delovati še med balkansko vojno, in sicer pri »Bosanski vilici« v Sarajevu. L. 1919. je izdal zbirko »Ex Pontos« s fino izbrušenim slogom, dve leti pozneje »Nemire«. Istega leta je ustvaril klasično novelo

»Pot Alije Djerzeleza«. Sodeloval je pri »Srbskem književnem Glasniku«. Srbska književna zadruga — ustanova, ki po svojem pomenu odgovarja Slovenski in Ilirski matici — pa je izdala tri knjige Andrićevih izbranih novel. Vmes je pisal članke in eseje, prevajal Bezruča, itd.

Ze v prvih stvareh se kaže pri Andriću neka posebna značilnost, ki kvalificira njegovo pisateljevanje kot službo najčistejši umetnosti. Iz vsakega stavka diha zrelost, umerjenost, distanca. Nikjer nobene ohlapnosti in napihnjenosti. Kar je zapisano, stoji kakor pribito. Iz nobenega lika ne gleda pisatelj — docela nasproten tip našemu Ivanu Cankarju!

In pri vsem tem je Andrić tako tesno povezan s svojo domaćo zemljo, kakor more biti le velik in resničen umetnik. Vse njegove zgodbe se odigravajo na tleh Bosne in Hercegovine, njih tonački so iz bosanskega sveta. Opisuje Bosno pod Turki in avstrijsko okupacije ter anekdotično prve svetovne vojne. Zanima ga življenje muslimanov in katolikov, toda v njih riše samo duh dobe, ne posameznih zgodovinskih dejstev in dogodkov. Posebno ga privlačuje

jo ljudje, ki so kot pojavi v zatonu. Predstavljajo mu neko tradicijo, profinjeno, polni so strasti in čutno trpijo. Iz tega okolja ustvarja majhne prizore, ki jih povezuje v večje kompozicije, a brez poudarkov pisateljske arhitektonike. Njegov način pisanja je nenavaden. Ustvarja namreč notranje harmonična, dejal bi uilita dela. Fantazija je tako skromna, da povsod odstopa pred razumom. Zato pa si pisatelj pomaga z ogromno psihološko pronicavostjo, ki mu daje čudovit videz mirnosti, legendarnosti in klasičizma.

V zadnjih letih je napisal Andrić troje velikih del. 1942. je nastala »Travniška kronika«, ki slika nekdanje vezirsko mesto Travnik pod francoskim Napoleonom in Avstrijo. Svojevrsen opis »konzulskih časov« z ga'erijo vsestransko preštudiranih oseb.

1943. je nastal roman »Na Drini most«, ki je bil lani odlikovan z največjo državno nagrado (sto tisoč din). Ta knjiga je kronika višegrajskega okolja skozi tristo-petdeset let, sestavljena iz niza

manjših »kronik« od začetka 16. stoletja do prve svetovne vojne. Lahko bi rekli, da je to knjiga brez določenih »junakov« in enotnosti dejanja, takorekoč brez predstavotvorne vsebine. In vendar, kako zanimivo pisana, kako globoka! Višegrad na Drini meji na Bosno in Srbijo. Tam je zgradil most čez Drino sin te zemlje Mehmed paša Sokolović, ki je vanj vžidal misel o enotnosti turškega cesarstva in o zvezi, ki spaja vzhodno Evropo z Zapadom.

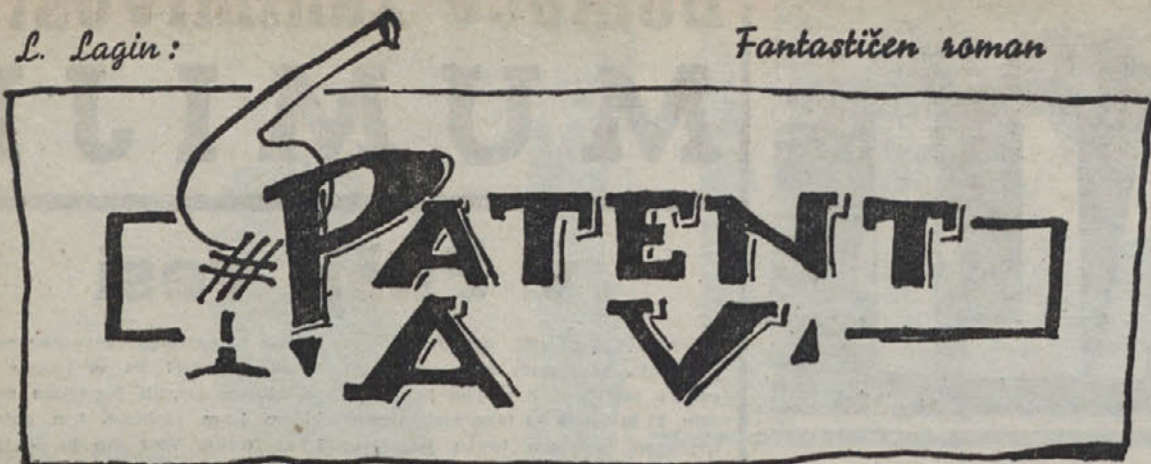
Tretje delo iz l. 1944. je »Gospodična«. To je šele prvi Andrićev roman, tudi v oblikovnem pogledu. Obravnava eno samo osebo, hčer propadlega trgovca, ki v Beogradu, deloma v Sarajevu, bogati od špekulacije in postaja sužnja denarja v svojem klasičnem skopuštvu. Ta roman je odlično psihološko delo z ogromnim psihopatološkim kompleksom.

Tak je Ivo Andrić kot pisatelj in človek: po letih in delu svež in še mlad, toda tako zrel in popoln, da bodo njegove knjige ki se zdaj prevajajo tudi v slovenščino, pravo odkritje za vsakogar, ki jih še ni čital v izvorniku.

S. K.

L. Lagin:

Fantastičen roman

Tri in pol dneva je trajalo sodno zasliševanje. Naposled, po kratkem premoru, se je začela diskusija strank.

Zelo obžalujem, da nisem bil navzoč na procesu Suuke proti Magarafu. Pravijo, da so zastopniki tožitelja in toženca pokazali v svojih govorih visoke primere govorniške umetnosti. Železno logiko govorov so oživljali sijajni paradoksi kakor umetelni ognji, robate trobente visokega zanosa so blažili lirični odkloni nežnih flavt, ki so ganile srca. Bil je to eden izmed najbolj pretresljivih koncertov, ki jih je človek kdaj koli priredil o civilnem procesualnem zakoniku, in je po pravici

ga je potreboval za tri dni življenja. In za nikogar ni vedel, da bi mu ga posodil.

Slabo! Zelo slabo! Tomazo je korakal k izhodu kakor v megli. K njemu je pristopil odvetnik, ga vzel pod pazduho, mu nekaj govoril v tolažbo, se opravičeval, nekaj omenil glede plačila, toda Magaraf je samo odmajeval z glavo. Ni mogel, za vraga, povedati odvetniku, da mu nima s čim plačati za njegov trud na kasacijskem sodišču! Samo odkimaval je z glavo, odvetnik pa ga je pustil in obljubil, da ga pride obiskati zvečer na stanovanje. Magarafa bi bili ljubitelji avtogramov skoraj raztrga-

zapisan v vseučiliških učbenikih odvetniških mojstrov.

In ni krivda Magarafovega odvetnika, ako je sodišče izreklo sodbo v prid gospodu Suukeju. Sodniku je bilo kar vroče pri sami misli, da je mogoče oprostiti človeka, ki je prekršil pogodbo. Bogu bodi potoženo, tudi brez tega se vsako jutro zbudiš s skrbjo, ali niso tvoji dolžniki napovedali bankrota, ali se niso zrušile družbe, ki si njih akcionar. Razumni ljudje so vedeli, še preden se je začel ta nenavadni proces, da če se le ne zgodi kakšen čudež, je razzsodba že vnaprej odločena. Čudeža ni bilo, in sodišče je sklenilo: Izterjati je v korist gospoda Suukeja v pogodbi določeno globo v primeru neizpolnitve pogodbe v znesku pet tisoč kentavrov. V primeru, da gospod Magaraf ne plača tega zneska, mora odsedeti dve leti v ječi.

Rok za plačilo globe je določen na dva dni.

DESETO POGlavJE,

ki se v njem zopet govori o globi in se prvič pojavi Avrelj Padrele.

Pet tisoč kentavrov! S prav istim uspehom bi lahko zahtevali od njega pet milijonov ali pet sto kentavrov! Ostalo mu je samo toliko denarja, kolikor

li, nato so jih odrinili časopisni poročevalci, ki so ga obsuli z najbolj nepričakovanimi vprašanji:

— Kakšna je številka vaših čevljev?

Odgovoril je:

— Zdaš se sedem in trideset.

— Vaša tašča je plavalaska?

— Nisem oženjen.

— Kakšno znamko avtomobilov imate najrajše?

— »Silfido.«

— Koliko reberc pojedete pri obedu?

— Reberc? — se je razjezil Tomazo. — Osem

in dvajset tisoč kosov. To je senzacionalno, kaj ne?

Poročevalcem je bil všeč smešni odgovor, prijazno so se krohotali ga trepljali po ramenih tako, da je tudi njemu hkrati postalo veselo. Morda je to naglo izpremembo razpoloženja povzročilo dobrehotno trepljanje poročevalcev, morda tudi lepše vreme: vse okrog je bilo zalito s soncem. Bržčas prvo in drugo. Kakor koli je bilo, ko so vprašali Magarafa, kaj namerava početi v prihodnje, je izzivalno rekel:

— Rastel bom!

Ta odgovor je bil uro pozneje natisnjen z ogromnimi črkami na najvidnejših mestih v vseh večernih časopisih dežele.

V spremstvu časopisnih poročevalcev se je Magaraf prebijal skozi množico ljudi, ki so zijali vanj s pomilovalnim prezirrom.

Naposled so ga zapustili tudi poročevalci in zijala, nakar je hitel domov, da bi se odpočil in razmislil o svoji neveseli prihodnosti. Poleg tega je bil čas obeda.

Ko je bil že tik doma, ga je ustavil mlad možki z roznatim obrazom podjetnega prodajalca.

— Nisem hotel začeti pogovora z vami vpricho drugih, — je rekel zaupno. — Ako je mogoče, bi vas prosil, gospod Magaraf, samo za nekaj minut, v važnem vprašanju.

— Dobro, — je rekel Tomazo, — toda samo nekaj minut, ker sem zelo utrujen.

— Samo nekaj minut, — je hitel zatrjevati mladenič. — Ako nimate nič proti temu, hodiva.

Vzel je Tomaza pod pazduho in polglasno nadaljeval:

— Kolikor mi je znano, nimate s čim plačati globo.

— Nimam, — je mračno pritrdil Tomazo in zopet je postal slabe volje: — To pa vas nič ne briga.

— Zelo me briga! — je spoštljivo ugovarjal mladenič. — Še misliti si ne morete, kako me to briga! Hočem vam dati denar za plačilo globe.

Tomazo je ironično pogledal mladeniča:

— Ali ste pijani, ali ste preoblečen princ...

— Ne prvo ne drugo, — je z vnemo odgovoril mladenič. — Mar sem podoben bogatinu, ki more razmetavati take vsote? Vendar pa poglejte tole.

Ustavil se je, vzel iz listnice in pokazal Magarafa ček za pet tisoč kentavrov izpolnjen na pri-nosca.

— Ako ni ponarejen, potem je to zares dobro, — je rekel Magaraf. — In mi ga hočete podariti? Plemenito dejanje toda, oprostite, tudi nerazumljivo. Kar tako meni nič tebi nič nihče ne daruje pet tisoč kentavrov...

— Kar tako, seveda ne, temveč v zameno za neko vašo uslugo, — ga je popravljal mladenič.

— Samo če mi bo mogoče, — je rekel Magaraf.

— Gotovo je mogoče, — je izjavil mladenič tako prepričljivo, da je Magaraf brez nepotrebnih besed sedel v avto, ki ju je čakal.

Čez nekaj časa se je avto ustavil pred vhodom zelo razkošne vile. Mladenič je rekel: »Prišla sva« — in peljal boječega Magarafa po marmornih stopnicah, ki so bile pokrite s tako mehko preprogo, kakršno vidiš samo v sanjah. Privedel ga je v velik kabinet, kjer se je Magarafa zdelo spoetka, da ni nikogar notri. Toda mladenič je izpregovoril ne preglasno: »Pripeljal sem ga, gospod Avrelj.« — in tedaj je Magaraf zagledal v poltemni globini kabineta na širokem orientalskem divanu drobnega možica v temni svileni halji.

— Štiri in devetdeset, pet in devetdeset centimetrov, — je takoj ugotovil višino njegove postave Magaraf.

— Gospod Tomazo Magaraf? — je vprašal človek v halji s tankim, toda oblastnim glaskom, vstal z divana in ponudil Magarafu sedež.

Mladenič, ki ga je pripeljal semkaj, je obstal v spoštljivi drži pri vratih.

— Ime mi je Padrele, Avrelj Padrele. Tako sva se seznanila, — je rekel možic v halji, vendar pa mu ni dal roke. — Ali ste vi tisti, ki je tako lepo zrastlel?

— Z vašim dovoljenjem, tako je, — je odgovoril Tomazo.

— Zdi se mi, da potrebujete pet tisoč kentavrov, — je nadaljeval Avrelj Padrele brez vsakršnih okolišev. — Moj tainik je imel nalogo, povedati vam, da jih lahko dobite. Ali vam je to povedal?

— Z vašim dovoljenjem, tako je, — je odgovoril Tomazo, — pokazal mi je celo ček.

— Ali vam je povedal, s kakšnimi pogoji dobite ček?

— Zdelo se mi je najbolj primerno, da mu vi sami poveste pogoje, gospod Avrelj, — je spoštljivo rekel mladenič. — Gospod Magaraf je izrazil mnenje, ali ni ček ponarejen, zato sem ga pripeljal semkaj, da bi se prepričal, da mu je opraviti z bogatim človekom.

— Z zelo bogatim človekom, — ga je popravil Padrele, nenadoma pa je izgubil potrpljenje in govoril z nejevoljo:

— Čemu mi je bogastvo? Naj mar pijem vino zaprt v svojem kabinetu? Od vina pa mi je celo slabo! Rekli boste: potovanje. Ali treba je ugotoviti, kdo bo koga ogledoval, ko bom potoval po raznih deželah: jaz inozemce ali inozemci mene? To pač dobro vemo: za menoj bodo hodila zijala kakor za katero koli izučeno opico. Kjer koli bi se pokazal, bodo zijali vame! Jaz sem Avrelj Padrele, soimetnik tvrdeke »Bratje Padrele in Ko.« in sam hočem uživati pogled na tuje nakaznike. In prosim, da me ne pomilujete. Dovolj sem bogat, da bi lahko včasih sam koga pomiloval. Tako je, kakor sem povedal, in prosim, da mi ne ugovarjate! — je zakričal na koncu, čeprav mu ni hotel nihče ugovarjati.

Za nekaj trenutkov je zavladala v kabinetu tišina, in Padrele se je nekoliko umiril.

— Gotovo bi radi vedeli, s kakšnim pogojem vam bom izročil ček? Prosim! Povedati mi morate, kako ste zrastlel.

— Težko mi je odgovoriti na to vprašanje, — je rekel Magaraf. — Kar tako sem začel rasti...

GOSPA Z NAGELJNI

ROMAN CRONINA

Ugledna pet in trideset let stara lastnica prodajalne umetniških stvari, Katarina Lorimer je na neki dražbi kupila Holbeinovo miniaturo »Gospa z nageljnic«. Nameravala jo je prodati v Ameriko in z dobičkom opomoci svojemu omajanemu gmotnemu položaju. Katarina je pričela svojo kariero kot tipkarica a je s svojo voljo in sposobnostjo dospela do lastnega podjetja. Skrbela je z vso nežnostjo za osirotele Nancy, gledališko igralko, ki se je pred kratkim zaročila z Američanom Chrisom Maddenom, do katerega Katarina spočetka ni imela zaupanja, a ji je pozneje čedalje bolj ugajal.

Katarina, Nancy in Madden so se vkrcali na parnik za Ameriko. Med vožnjo je Katarina ugotovila, da ljubi Maddena. To spoznanje je povzročilo njenemu srcu silno bolečino.

Vrgla je nazaj svoje lase in si začela šminkati ustnice.

»Me ljubiš, Nancy?«

Nancy je prekinila svoje delo, val nežnosti jo je spreletel in njena površnost je izginila. Njeno dihanje je postalo težko in nenadoma je razumela, kako ji je bil Madden drag in kaj je on za njo pomenil. Pogledala ga je resno skozi dolge trepalnice in odgovorila:

»Iz celega srca.«

Molčala sta. Maddenu se je razjasnil obraz in prijel jo je za roko. Za hip so se njuni prsti dotaknili, nato se je ona v zadregi nasmehljala. Ujela je zopet svoje ravnotežje.

»Ne pozabi, da se nahajava na sredi Atlantika«, je zamrmrala in vtaknila svojo roko pod njegovo. Za hip sta obstala kot da poslušata znamenja na krovu. Ko sta hotela kreniti po stopnišču navzgor, se je Madden ustavil pred stekleno izložbo s cvetlicami. Nekaj ga je navdihnilo. »Ali ne bi poslali šopka cvetlic Katarini. Mislim, da bi bila zadovoljna.«

»Dobra misel. Kupi ji nageljne, ki jih obožuje. In pogledj te orhideje. Niso čudovite? Tako rada bi imela eno.«

Madden se je smejal. Naročil je nageljne za Katarino; Nancy je dobila svojo orhidejo.

Katarina se ni pojavila niti na kosilu in šele okoli dveh popoldne sta jo našla v nekem kotičku na gornjem krovu. Vsa zadovoljna je izgledala na svojem ležalnem stolu, zavita v odejo in pladenj poleg nje je pričal, da je vsaj nekaj zaužila.

»Ej!« je vzkliknila Nancy. »Kako je z glavobolom?«

»Sedaj mnogo bolje.«

Ležala je udobno in ju sprejela smeje. Nato se

je obrnila proti Nancy in dejala: »Mislila sem, da sta prišla igrati ping-pong.«

»Česa si ti ne misliš! Ta igra je prava kazen. Saj veš, kako je Madden neusmiljeno energičen!«

Madden jo je obzirno prekinil.

»Bila sva v skrbeh, zate, Katarina. Se v resnici bolje počutiš?«

»Brezdvomno, preveč sem bila vznemirjena v poslednjem času. Moram počivati do konca potovanja.«

Ni bil popolnoma uverjen.

»Bilo je tako čudno pri mizi brez tebe. In pri telovadbi danes zjutraj... zelo sem te pogrešal.«

Uprl je pogled vanjo, kot da mu je brezbriznost njenih odgovorov mučna. Nancy se je popevaje oddaljila proti mizi s ping-pongom, toda on ni bil razpoložen, da bi pustil Katarino.

»Si prejela najine nageljne?«

»Da Chris. Toda prosim te, ne pošiljaj mi več cvetlic... Ni primerno.«

Še bolj užalostčen je izgledal. Obotavljal se je, nato pa, kot da se je vdal neki nenadni, notranji potrebi, je vprašal:

»Sem te morda s čim užalil?«

Strmela je dolgo vanj, nato pa je obrnila oči v stran.

»Je li potrebno, da toliko razpravljava o tem?« je tiho zamrmrala. »Ti mi seveda nisi ničesar storil, čutim samo potrebo, da bi bila nekoliko sama.«

Zardel je in mučen izraz je prešinil njegov obraz. Nato jo je pogledal kot po navadi. »Oprosti, Katarina«, je mirno dejal, »pozabil sem na to, da te boli glava. Oprosti, če sem te nadlegoval.«

Pustil jo je in šel za Nancy.

Katarina se je na stolici obrnila v drugo stran in čeprav je imela knjigo na kolenih, se je zdelo, da je vsa zatopljena v nebo in morje. Nihče ne bi mogel slutiti njenega trpljenja, niti uganiti, kakšno težko breme je težilo njeno srce. Zdelo se ji je, kot da si je sama sebi porinila meč v prsi. Edina majhna tolažba je bila v zavesti, da je začela izpolnjevati sklep, ki si ga je bila zastavila v tisti grozni, neprepani noči.

Morala se je za vsako ceno vzdržati na obrambni črti, ki si jo je določila: raje umreti, kot da bi storila najmanjši korak, ki bi ogrožal Nancyno srečo.

Naslednja dva dneva sta hitro potekla, bližali so se z veliko brzino New Yorku in po izredno ugodnem potovanju so upali, da bodo zagledali ladjo-svetilko v Nantucketu v petek zjutraj.

Proti koncu potovanja so postali potniki še bolj družabni, toda Katarina se je pod prevezo, da je potrebna počitke, prijazno odmaknila, čeprav se vedno le ni mogla izogniti družbi. Vendar ni bila nikaka težava ostati ob strani. Večkrat je čutila na sebi nemirni Maddenov pogled, toda trpljenje, da bi morala ostati sa. z njim, ji je ostalo prihranjeno do večera, ko so priredili veliki tradicionalni ples.

Ta ples, h kateremu je neizbežno spadal šampanjec, papirnati klobuki in vse male pustne prismočarije, se ji je zdel najtežja preizkušnja, na katero je bil postavljen njen odpor. In vendar ni bilo mogoče izogniti se. Spočetka ni šlo ravno slabo, kajti med večerjo se je pogovarjala s starim kapitanom in z lady Blandwell, pretvarjala se je, kot da jo silno zanimajo navtične vsakdanjosti prvega, ter domišljavo klepetanje druge. Toda ko je začel igrati orkester, ko so projektorji metali svojo raznobarvno svetlobo skozi stebrišča dvorane in so potniki začeli plesati, tedaj so se njeni živci nategnili, kot bi hoteli počiti.

Sedeti tam, smehljati se, kazati vsemu temu razposajenemu vrvežu ljubezniv obraz, vse to je presegalo njene moči. Bili so trenutki, v katerih se je bala, da se bo izdala: ta občutek je napravil, da je izgubljala svojo gotovost in začela se je bati, da bo naredila kako pogreško.

Ko jo je stari kapitan povabil na ples, je kot omamljena pristala, da bi se tako vsaj zganila iz svoje negibnosti. Ko sta napravila nekaj krogov po dvorani, jo je zopet povedel na njeno mesto. V tem trenutku se je njen pogled srečal z Maddenovim. Do tedaj je bil plesal samo z Nancy, toda sedaj se ji je približal in jo povabil na ples.

Za hip, ki se ji je zdel dolg kot cela večnost, je strmela v mizo; medtem so ji žile utripale, da se ji je temnilo pred očmi. Poskušala se je izgovoriti.

»Plešem slabo.«

»Pravkar sem opazil, da prav dobro plešeš.«

S cigareto med prsti z živordeče pobarvanimi nohti se je Nancy nagnila k njima. Nosila je črno obleko, od katere so se odbijali njeni krasni plavi lasje, in srebrne čevljičke z zelo visokimi petami. Videti je bila zelo prikupna in neverjetno mlada. Z bodrečim nasmehom je vzkliknila:

»Daj no, Katarina, stori mu to uslugo, meni na ljubo!«

Ni bilo izhoda. Katarina se je dvignila in napravila nekaj korakov ob Maddenovi strani. Nato jo je prijel z eno roko čez pas in čeprav ni bil prvovrsten plesalec, se je izkazalo, da dobro sledi ritmu glasbe.

»Zakaj nisi hotela plesati z menoj?« jo je vprašal z mirnim in naravnim glasom.

Sedaj, ko ji ni bilo mogoče sprostiti se iz njegovihi rok, je čutila utripe srca, ki so odmevali v sencih kot udarci kladiva. Grizla si je ustnice, zbrala vse svoje moči in se medlo nasmehnila.

JACK LONDON: KRIŠTOF DIMAČ

PRIREDIL IN NARISAL: MILKO BAMBIC

Zjutraj je Čok pregledal stopinje v snegu. »Oni Salty, ki naju stalno zalezuje, je že bil med njimi. Pogledj no, kako velike so.«

»In sedaj se vrača sem z Wildom«, je pokazal Dimač na reko.

Ze od daleč sta zaslišala iz koč cviljenje vitla. Toda čim sta potrkala, je prenehalo. Dolgo sta morala trkati, preden se je pokazal Dimačev obraz, ki je bil ves zapraščen.

»Aha, zdaj te pa imava«, ga je zaupno pozdravil Wild. »No pokazi, kaj si iztaknil.«

»Da, tole krasno stavbišče«, je hitel Dimač, »a razprodaja bo šele prihodnji teden. Nasvidenje!« In že je zapahnil vrata.

»Ali si ga videl? Tako zamazan, kot bi kopal vso noč«, je siknil Wild.

S strokovnjaškim pogledom si je Wild ogledoval okolico in krenil za kočo. Toda v tem hipu so se vrata odprla in Čok je na obiskovalca naperil dva grozeča samokresa.

»Izbirat si grem stavbišče«, se je smehljaj Wild.

»Predno me prehite drugi. Le ozri se na reko. Ves Dawson prihaja kupovat stavbišča.«

In res se je ogromna množica mož prerivala preko reke. Med njimi je bilo opaziti šest stražnikov, kako so se trudili vzdržati vsaj nekoliko reda.

»Treba je, da stvar končava«, je zamrmral Dimač.

»Če ti ljudje zdvijajo — —«

Kmalu jih je bilo vse črno pred kočo.

»Tovariši«, jih je nagovoril Dimač. »Prezgodnji ste. Razprodaja stavbišča se bo pričela šele prihodnji teden.«

»Mi nočemo stavbišče«, je zavpil mlad rudar. »Mi smo prišli po tisto, kar je v globini.«

»Ne vem, kaj je tam«, se je branil Dimač.

»Prišli smo tekmovali za deleže«, se je drl Salty. »Naprej, tovariši!«

»Stojte«, je tedaj zagrmel poročnik. »Ne smem dovoliti, da bi 5000 mož tekmovalo po tem skalovju. Končalo bi se z mrtvimi in ranjenimi. Dogovoriti se je treba zlepa.«

Čuvajte se griže!

Griža je nalezljiva bolezen. V naših krajih se pojavlja posebno pogosto v poletju in zavzema včasih naravnost epidemične oblike. Kakor vsi vemo, je njen glavni simptom driska. Iztrebljanje, ki je v začetku redko, postane pri razvoju obolenja sluzasto, sluzastokravno in celo sluzasto gnojno. Saj ji pravi ljudstvo krvava griža. Poleg tega kaže griža ali dizenterija znake splošne oboletosti in pusti za seboj veliko oslabeledost. Bolezen je pogosta in zavzame v gotovih letih nevarne oblike. Vsako leto oboli v naših krajih nekaj sto, morda celo tisoč otrok in odraslih na grižo. Tudi smrtni slučajji niso redki in kljub napredku sodobne medicine in učinkovitim sredstvom, s katerimi razpolagamo, se suče umrljivost okoli 10% obolelih.

Povzročitelji griže so nevidni bacili, ki se zadržujejo v debelem črevesu obolelega in ki jih ta izloča z blatom. Bacilov griže je več vrst. Sorodni so podobnim vrstam bacilov, ki živijo brez škode v človeškem črevesu. K sreči na zrak, v blatu in na živilih, zelenjavi in sadju kmalu poginejo. Ne najdemo jih v seči ali krvi kot pri tifusu, čigar bacil je tudi veliko odpornejši.

Torej z ozirom na to lahko že sedaj rečemo, da bi se z malo paznje lahko izognili obolenju.

Kako se bolezen širi in kdo je temu kriv? Nesnaga. Bolezen prenaša le bolan človek, ali človek, ki je grižo prejel in je še bacilosec. Okužitev se vrši navadno direktno, manj na indirektni način. Bolnik, ki prve dni boleznin navadno hođi okoli in se na kmetih iztreblja v okolici hiše, in v straniščih in javnih lokalih, je prenašalec boleznin. Z neumitimi rokami, ki si jih je morda omeđil pri potrebni in ki jih podaja znaneom, a dotikanjem kljuk, predmetov ali celo živih prehaja bolezen od njega na zdravega. Poleg direktnega prenosa imamo indirektni prenos in pri tem igrajo glavno vlogo muhe.

Muhe se usedejo na iztrečke bolnih, si zamažejo rilček in noge in prenašajo tako bacile in jih odlagajo na živila in predmete. Iztrebljanje v bližini hiše na kmetih je posebno tam nevarno, kjer pride lahko blato v dotiko z vodo, ki jo ljudje pijejo. Z okuženo vodo se lahko umiva solata, sadje, kuhinjska posoda. Tudi mleko se lahko okuži, če molze krave za grižo obolela oseba. K sreči umiši želodčni sok bacile griže in zato ne oboli vsak, ki sprejme vase bacile. Za izbruh boleznin je potrebna tudi nagnjenost k boleznin ali dispozicija. Kdo je nagnjen k griži in sploh k črevesnim nalezljivim obolenjem? Človek, ki ima pokvarjen želodec in vsled tega oslabeleden želodčni sok, ki zaradi tega ne more určiti bacilov. Potem ljudje, ki trpijo na akutnih ali kroničnih črevesnih katarjih in katerih sluznice črevesja so bolne, vnete in manj odporne.

Od griže obolijo radi tudi splošno oslabeledi, sestradani in kakorkoli bolni ljudje. Lahko rečemo, da je griža bolezen nesnage. Širi se najbolj tam, kjer so ljudje pregostost na kupu v stanovanjih, kjer ni stranišč in predvsem med ljudmi, ki ne pazijo na telesno čistoto, ki si ne umivajo rok po iztrebljanju in pred jedjo. Navadno zbolí ena oseba v družini in če ne upošteva predpisov snage, vidimo, da ji sledi kmalu vsa družina, včasih celo vas.

Od okužitve do izbruha boleznin preteče navadno 2-8 dni. Ta doba se imenuje pri nalezljivih boleznih inkubacija. Klice obolenja pridejo hrano ali pijačo skozi usta v želodec. Tam jih deloma umiši želodčna kislina. En del se pa vendar prijete do tenkega črevesa in do debelega črevesa, kjer se začne naglo množiti. Šele, ko se je število bacilov močno razmnožilo, se pojavijo prvi znaki boleznin. Bolnik se počuti zbit in utrujen, izgubi tek in po nerednem iztrebljanju nastopi rahla driska. Ze drugi dan je pomešana blata, rdeča sluz. Po dveh dneh se bolezen poslabša, nastopi vročica, bolečina v trebuhu, driska postaja vedno večja, a sluz polagoma rdeče lisaste barve. Bolnika močno tišči v danki in v zadnjem črevesu, ima krče in občutek, da je polno in da mora vedno na posodo. Po 20 krat do 100 krat na dan, seda na posodo, ne spi in ne zauživa hrane. Jasno je, da tak bolnik zelo oslabeledi. Bolezen se slabša. Jezik bolnika je suh in razpokan, ravnotako tudi ustnice. Bolnika silno žejta. Če pa pije, ima bolečine v želodecu in črevesju. Bolnik vidno propada, postaja blede rumen, koža je mrzla,

puls je pospešen in slab, oči upadlie, glas slab in hripav.

Včasih bolnik bruha in se mu kolče, kar je navadno slabo znamenje. Trebuh je močno upadel in občutljiv. Zastrupljenje osrednjega živčevja s strupi griže in srčna oslabeledost vodita navadno v smrt.

Po preteku 7 dni se navadno začne bolezen obračati na bolje. Stolica postaja redkejša, sluz je vedno manj, bolečine v črevesju ponehajo, bolnik dobiva tek in se mu začnejo le počasi vračati moči. Občutljivost do jedi ostane navadno še dolgo po prestani boleznin.

Obstojta pa še nevarnost, da bolezen ostane kronična. To se zgodi pri bolnikih, ki se ne zdravijo ali pa, ki prežgodaj vstanejo iz postelje. Pri teh ostanejo posledice sicer po kratkotrajnem izboljšanju močnejše bolečine v trebuhu, katerim sledi zopet pogosto iztrebljanje krvavo sluzastih ali gnojno sluzastih iztrebkov. Iztrebki so redki in penasti, imajo dostikrat navadno zoperm duh. Včasih pa so silno trdi. Če se bolnik ne podvrže sistematičnemu zdravljenju, ostane tako stanje lahko več let, bolnik stalno hira in prej ali slej podleže.

Najbolj neprijetne posledice griže, ki nastanejo pri nemarnem zdravljenju boleznin, so komplikacije griže. V stenah črevesja, kjer povzročajo bacili griže rane v sluznici, se lahko naselijo drugi škodljivi bacili, ki povzročijo gnojenje in včasih pretrganje debelega črevesa. Temu sledi nezbežno vnetje trebušne mreže in smrt.

Primeroma pogosta komplikacija je vnetje sklepov (skleplni revmatizem). Največkrat se vnamejo sklepi v stopalu in gležnju, v kolenu ali kolku, redkokdaj sklepi zgornjih okončin.

Kako pa zdravimo bolnega na grižo? Snaga postelje, umivanje bolnika in pazljivo čiščenje delov telesa, ki se lahko umažejo z iztrebki, je predpogoj za higienično oskrbo bolnika.

Bolnik mora imeti svojo sobo in ne sme zahajati na skupno stranišče. Potreben je stol ali sobni klozet, kar bolnika še najmanj utruja. Prehrana je pri griži posebno važna. Bolniku dajemo sluzaste, krepke juhe, eventualno z jajcem, beljakovo vodo, čaj z mlekom, kakao, čokolado, žitno kavo in druga umetna hranila. Za žejno je najboljši redki čaj. Izogibajmo se alkoholnih pijač. Pijače ne smejo biti mrzle. Okrevanje podpirajo topli ob-

LEPA BLUZA ZA MLADA DEKLETA

kladki na trebuh (termofor). Danes imamo v serumu zoper grižo najmočnejše zdravilno sredstvo.

Kako se ubranimo griže? Osebna telesna snaga je najboljši porok pred okužitvijo z grižo. Če vemo, da je povzročitelj malo odporen, potem je treba biti res malomaren, da se bolezen ne naleze. Prvo in glavno je, da si pred jedjo in po vsaki uporabi stranišča umijemo roke. Če pa živimo v bližini obolelega, potem je treba roke umivati v vodi, kateri dodamo razkuževalno sredstvo lizol ali sublimat 1:100. Iztrebke obolelega in stranišča sploh moramo razkuževati z apnenno vodo 1:4. Tudi osebno perilo in posteljnino obolelega je prekuhati in v sobo obolelega ne sme nihče najmanj 1 teden. Od bolnika pa moramo zahtevati ne samo, da ozdravi, temveč tudi da ni bacilosec, kar lahko dosežemo edinele na podlagi ponovne bakteriološke preiskave.

Obramba proti griži je razmeroma lahka. V poletju in jeseni, ko je nevarnost griže največja, moramo posebno paziti na snago. Umivanje rok z milom pred jedjo, skrb za razkuževanje stranišč, nadzorstvo javne zdravstvene službe nad prehrano, posebno v javnih lokalih so glavni pogoji, da se bolezen zajezi in prepreči. Posebna skrb gre seveda zdravi pitni vodi. Zavarovanje vodovodov in vodnjakov kakor tudi splošna zdravstvena prosveta ljudstva so važni ukrepi v obrambi zoper grižo. Ne smemo pozabiti, da so bolj nevarni baciloseci kot bolniki, zato je na loga javne zdravstvene oblasti, da strogo nadzoruje vse osebe, ki ima kolikčaka opravka s prehrano v javnih lokalih.

Snaga, snaga in zopet snaga je najuspešnejše sredstvo v borbi zoper nevarno in nevsučno obolenje griže.

Dr. Hlavaty

Gospodinje - vkuhavajte sadje!

Olupi marelice, odstrani jim peške in jih polagaj v novo, emajlirano posodo. Na vsak kilogram očiščenih marelic vzemi 75 dkg sladkorja; premešaj ga s sadjem in pusti, da to vse skupaj prenoči. Drugi dan kuhaj meezo 20-25 minut na močnem ognju, nato jo odstrani s štedilnika in mešaj še četr ure, ker bo meza na ta način dobila lepo barvo in se bo naglo zgostila. Segrej kozarce in vlij vanje še vročo mezo, a šele ko se popolnoma ohlajeni, poveži s pergamentom. Če imajo marelice trdo meso, jih moraš pred tem zmleti na strojčku za mlenje mesa. Med kuhanjem moraš mezo ves čas mešati, da se ne bi prižgala in izgubila lepo, rumeno barvo, ki je mezzji zelo potrebna. Mnoge kuharice prihranijo stroške za sladkor s tem, da namenijo na 1 kg sadja samo pol kg sladkorja; tedaj mora trajati kuhanje marelične marmelade okoli 40 minut. To velja tudi za ostalo sadje.

MARMELADA »TUTTI FRUTTI« (IZ VEČ VRST SADJA)

Vzameš dva kg hrušk (ne smejo biti vodene), dva kg breskev, dva kg sliv, 1 melono ki tehta dva kg in samo dva kg sladkorja. Melono olupiš in očistiš semeja. Slive in breskve samo operi in odstrani peške. Hruškam še otrebiš seme, nato pa vse sadje zmleješ na strojčku za mlenje mesa. Sedaj iztresi zmleto sadje v večjo posodo, dodaj dva kg sladkorja in kuhaj na štedilniku toliko časa, dokler se marmelada ne zgosti in dokler v kozici na dnu ne pušča več sledu, ko podrgneš z leseno žlico. Vročo mezo sipaj v segrete kozarce. Ki jih ne povežeš, dokler se marmelada popolnoma ne ohladi. Najbolje je, če staviš kozarce zvečer v mlačno pečico. Naslednji dan povežeš kozarce s celofanom ali pergamen-

tom. Marmelada, pripravljena na ta način, se lahko obdrži dve leti.

KOMPOTI

Kompot za zimo pripraviš na dva načina. Prvi način je kuhanje kozarcev s kompotom v pari, za kar je potrebno imeti posebne kozarce, ki se hermetično zapirajo. Od kvalitete kozarcev zavisí, če se bo kompot obdržal, ali ne: gumijasti obroček mora biti cel, jeklena vzmet, ki med vkuhavanjem pritiska pokrov k robu kozarca, dovolj prožna.

MARELIČNI KOMPOT KUHAN V PARI

Zdrave, čvrste, večje marelice olupiš z ostrim nožičem, polagaj jih na sito, ki ga postaviš na dim vžganega žvepla vsaj za 10 minut. Na ta način dobijo marelice lepo barvo. Nato jih izperi v nekoliko vodah in stavi na cedilo, da se dobro odcedijo. Sedaj jih vlagaj v hermetične kozarce. V kozici skuhaš redki sirup (sladkorno raztopino) in še z vrelim sokom zalij marelice. V vsak kozarec vlij po žličko ruma. Kozarec pravilno zapri in kuhaj v pari na sledeči način: zaprte in z vzmetjo opremljene kozarce vlagaj v lonec, v katerega že prej položiš na dno leseno deščico, plast papirja ali slamo. Tudi med posamezne kozarce natlači slamo, da se ne bi pri vkuhavanju dotikali in razpokali. Lonec nalij z mlačno vodo, postavi ga na štedilnik in ko začne sok v kozarcih vreti, kuhaj še 15-20 minut. Ko je vkuhavanje končano odstrani posodo s štedilnika in pusti kozarce v vodi toliko časa, da kozarce, obriši in postavi na preprij. se z njo vred ohladijo. Nato operi

Pozneje pa patentne kozarce lahko hranimo kjerkoli.

BRESKOV KOMPOT

(kuhan v pari)

Izbrane breskve kuhaj v vreli vodi in to samo 1 minuto. Nato jih stresi v mrzlo vodo in takoj olupiš. Šele sedaj jih razpoloviš in jim odstraniš peške, vlagaj v patentne kozarce in preljej z blago sladkorno raztopino, ki jo delaš tako: za kg sadja računaj 2 kg sladkorja. Sladkor nalij s toliko vode, kolikor je potrebno, da se kozarci na-

KMETOVALEC V AVGUSTU

(Nadaljevanje s 6. strani.)

KLETARSTVO: Velika vročina je zelo škodljiva vinu. Klet naj bo podnevi dobro zaprta, a v hladnih urah jo odpiraj, da se prezrači. V vino ne pozabi dati kakih 5 do 10 gr. kalcijevega sulfita in morda tudi 40 do 100 gr. citronske kisline. Obe sredstvi sta odlični proti vsakemu kvarjenju vina. Klet dobro pometemo in pobelimo, pokvarjeno posodo popravimo. Splošno mora vsak pameten gospodar že v tem mesecu misliti na trgatve in pripraviti potrebno, da ne bo v zadnjem hipu letal od kovača do sodarja.

SADJARSTVO: Se je čas cepiti sadno drevje na oko. V avgustu dozori poletno sadje. Beri ga ob pravem času, previdno in skrbno, da ne poškoduješ drevja. Odpadlo in črvičivo sadje pridno in večkrat pobiraj, da iz njega ne izlezejo molji, ki se podajo na drevo, da tam prezimijo. Na deblo priveži zvitek slame. V ta zvitek se bodo zatekli molji, ki jih potem jeseni z zvikom vred sežeš.

Oranže, mandarine in limone za dojenčke

Cim ima dojenček oba zgornja in oba spodnja sprednja zobka, mu že lahko ponudimo košček oranže, mandarine ali košček limone. Cim dobi dojenček zobke, ima rajši košček sadeža kakor sok. Šeherni sok izgubi svoj prijetni okus, če ga ločimo od njegovega prirodnega nahajališča in tako je tudi s citronastim sadjem. Dojenčki imajo posebno radi mandarine, ker so sladke. Osem mesečni otrok strastno srka in grize limono. Saj je res, da napravi včasih kisel obrazec, a poskusite mu vzeti košček limone iz ročice! Morda pa ima otrok drugače razvit okus in mu limona ni tako kislja kakor odraslim. Kadar imate nujno delo, posadite otroka v košarico, da sedi in dajte mu košček limone po bosti videli, kako bo miren. In limona je otroku zelo koristna za zobke, za kosti, za čisto polt za vse. Seveda moramo vsako sadje dobro umiti in obrisati ter odstraniti peške. Oranžo in mandarine razdelimo na koščke, izločimo peške in košček eni strani malo odpremo, da otrok hitreje dobi sok. Tak košček držimo otroku v stih in ke je vsega izskrkal, mu damo svežega. Kože ne sme pojesti, ker je baje zelo težko prebavljiva. Če je otrok star več kot pol leta, že lahko dobi po 2 mandarini na dan, eno dopoldne, drugo popoldne.

Umito oranžo prerežemo čez polovico kakor limono, nato pa z ostrim malim nožkom izločimo stržen. Potem gremo z rezilom tik ob lupini in ločimo meso od nje, nato pa še okrog vsakega koščka posebej. Če so v oranži peške, jih sedaj pobereemo ven. Na tako pripravljeno oranžo postujemo sladkorja in pustimo stati najmanj eno uro, da se sladkor raztopi. Sedaj pa zajemamo oranžo z žličico in jo dajemo otroku. Tako oranžo imajo otroci zelo radi. Po popisu se zdi, da je z njo dosti dela, v resnici pa imamo z njo manj dela kakor če bi jo lupili in dajali otroku posamezne očiščene koščke. Treba je le, da imamo oster nožek. Na isti način pripravljamo tudi grapefruit.

Dr. Ivan Baša

Šah je nagubal čelo: Mar ni vojna slavno in pošteno dejanje? Vendar so hčerine besede resnične in tudi čarobno srce kaže tako. Vso noč se je boril sam s seboj.

Sklicaj je vse mogočnike dežele in jim govoril: »Mi se potapljam v razkošju, medtem ko živi velik del našega naroda v bedi. Pomagajmo jim, razdelimo jim imetje.«

»Dol z njim!« so pritrdjevali. Izbrali so velikega vezirja, ki je obljubil, da bo varoval stari red in njihova premoženja za svojega vodjo in skovali veliko zaroto.

Ko so drugo jutro vozili ranjence in jih ni bilo ne konca ne kraja, je šah občutil bol kakor še nikoli. Namestil jih je v svojem dvorcu in pozval vse, da jim pomagajo.

Dostojanstveniki so bili strašno razburjeni. »Mar naj mi pomagamo drhali, ki tiči v pomanjkanju? Šah nas bo uničil! Odstranimo ga in njegovo blazno hčerko!«

Ponoči je šaha zbudil Makan. »Vladar, smrt vam preti!« Dal mu je pismo. Šah je dolgo stirmel vanj: »Brez vojske sem, vsi so me izdali in zapustili.« »Ljudstvo je z vami.«

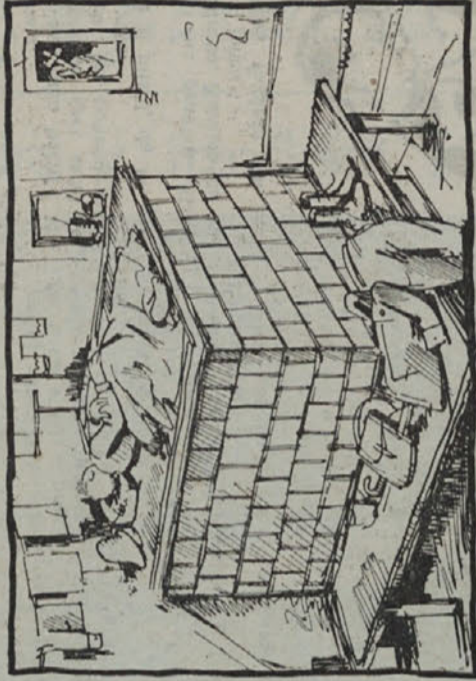
Trst 7. avgusta 1947

Priloga Ljud. tednika

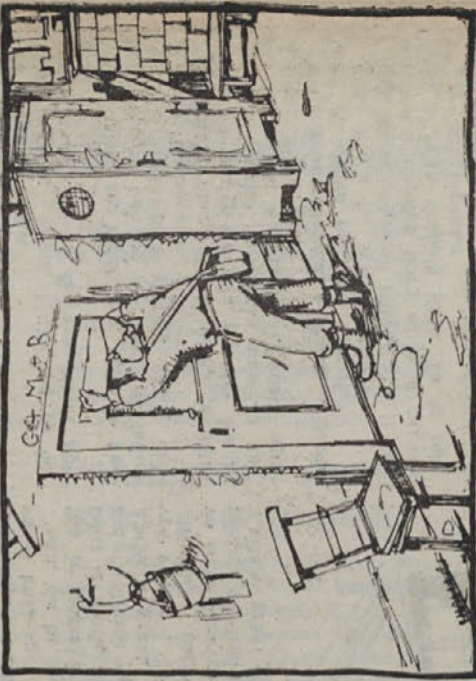
25

Povest partizanske zvestobe

Po Tovušu Seliskarju
Ilustrira Albert Sirk

Dogovorili so se, da ostane Pavlek pri njih za hlapčiča, ker je bil sin pri beli gardi. Pavlek se je umil, se preoblekel v darovano obleko in trdno zaspal na peči.

Močan grom ga je prebudil. Zlezel je s peči, pričel tolči po vratih in vpil: »Mati, partizani!« »Joj, ubili nas bodo!« je zajokala ženska. »Ne ganita se!« je zaklical.

Z ropotom, kakor bi bilo dvajset mož v hiši, je Pavlek pretaknil vse, nabral dve vreči hrane, nekaj obleke in cigarete. Natovoril je staro kljuse in vse skupaj odpeljal.

Kakšno veselje je zavladalo v taboru! Po dolgem času su so zakurili ogenj, jedli in kadili. Nove nade so jim napolnile srca. Partizanov ne bo uničil noben sovražnik!

NOSOV: MIŠKINA KAŠA

Ko sem bil nekoč z mambo na počitnicah, je prišel Miška k nam v goste. Napisano sem bil vesel. Tudi mama je bila zadovoljna, da je Miška prišel. »Lepe je, da si prišel,« je rekla mami. »V dvoje vama bo veselje. Prav jutri moram v mesto pa se bom mogoče malo dalje zdržala. Bosta lahko dva dni brez mene?«

»Seveda bova,« sem odgovoril. »Saj nisva otrok!«

»Sama si bosta morala skuhati obed. Bosta znala?«

»Bova,« pravi Miška. »Kaj je tu treba znati?«

»Skuhajta juho in kašo, to je enostavno.«

»Skuhala bova kašo, to je malenkost,« pravi Miška.

»Jaz pravim: »Pazi, Miška, pa če ne bova znala? Saj ti še nisi nikoli kuhala.«

»Ne brigaj se, Videl sem, kako se kaša kuha. Sit boš, ne boš umrl od lakote. Tako kašo bom skuhal, da si boš še prste oblizoval.«

»Preden je mama odšla, mama je dala kruha in meze za dva dni ter nama razložila, kako se kuhata juha in kaša. Jaz nisem nič poslušal, mislil sem si: Saj Miška zna.«

Mama je odgovorila, a Miška je predlagal, da greva na reko ribarit.

»Kdo nama bo skuhal obed?«

»Ah, kuhali,« pravi Miška. »To je samo moka. Pojedla bova kruha, a za večerjo si bova skuhala kašo. Ta se lahko je brez kruha.«

Naravala sva si kruh, ga namazala z mezo in odšla na reko. Okopala sva se, nato se pa izleknila na pesku. Grela sva se na soncu, prežvekovala kruh, potem pa lovila ribe. Vločila sva deset belic. Ves dan sva prebela v brezdeleži, zvečer pa sva se lačna vrnila domov.

»No, Miška, ti si strokovnjak. Glej, da boš skuhal nekaj, kar bo hitro gotovo. Zelo sem lačen.«

»Dajmo kašo,« pravi Miška. »Kašo je najlaže skuhati.«

Zakurila sva. Miška je nasul zdroba v lonec. Jaz pravim: »Nasuj še, zelo sem lačen.«

Miška je napolnil lonec do vrha. »Ali ti ne bo preveč?« je vprašal.

»Nič, mama vedno tako napravi. Ti pazi na ogenj, a jaz bom že skuhal. Bodi brez skrbi!«

Jaz pazim na ogenj, nalagam, a Miška kuha, to se pravi: ne kuha, temveč sedi in gleda v lonec, a kaša se samam kuha.

Stemnilo se je. Prizgala sva hit in gledala lonec. Nenadoma opazim, da se pokrov dviga, a izpod njega leze kaša. »Miška, kaj je to? Zakaj uhaja kaša?«

»Vrag ve kam! Iz lonca uhaja!« Miška vzame žlico in začne tihotimi kašo nazaj v lonec. Tlačil je, tlačil, a ona, kakor da se je naveličala litri v loncu, uhaja iz njega.

»Ne vem,« de Miška. »Kaj ji je palo na um. Morda je gotova?«

»Vzel sem žlico in pokušal. Zdrob je bil še popolnoma trd in suh.«

»Ne vem,« pravi on. »Mnogo vode sem nalil. Morda ima lonec luknjo.«

»Preledala sva lonec: nobene luknjice nima.«

»Gorovo je izhlapela,« pravi Miška. Miška je odzvel polovico kaše, a v lonec je dolil vode.

Kuhala sva dalje. Kuhava — gledava — kaša spet uhaja.

»Ah, da bi te vragi! Kam bežiš? Miška je poprabil žlico in spet začel jemati iz lonca zdrob ter ponovno zalil kašo v loncu do vrha.«

»Glej,« pravi, »ti si mislil, da bo preveč vode.«

Kuhamo naprej. Jaz pravim: »Gorovo si dal preveč zdroba. Naravša pa mu postaja pretesno v loncu.«

»Da,« pravi Miška. »Gleda, da sem več vode.«

Kuhamo naprej. Jaz pravim: »Gorovo si dal preveč zdroba. Naravša pa mu postaja pretesno v loncu.«

»Da,« pravi Miška. »Gleda, da sem več vode.«

Kuhamo naprej. Jaz pravim: »Gorovo si dal preveč zdroba. Naravša pa mu postaja pretesno v loncu.«

»Da,« pravi Miška. »Gleda, da sem več vode.«

Kuhamo naprej. Jaz pravim: »Gorovo si dal preveč zdroba. Naravša pa mu postaja pretesno v loncu.«

»Da,« pravi Miška. »Gleda, da sem več vode.«

Kuhamo naprej. Jaz pravim: »Gorovo si dal preveč zdroba. Naravša pa mu postaja pretesno v loncu.«

»Da,« pravi Miška. »Gleda, da sem več vode.«

Kuhamo naprej. Jaz pravim: »Gorovo si dal preveč zdroba. Naravša pa mu postaja pretesno v loncu.«

»Da,« pravi Miška. »Gleda, da sem več vode.«

»Kaj pa misliš? V dobri gostilni začno vedno kuhati obed zvečer, da je gotov za drugi dan.«

»Tako je v gostilni,« pravim jaz. »Nimam se nikamor ne mudi, tam imajo druginj jedi dovolj.«

»A kam se mudi mama?«

»Mladv mora spat: skoro bo polnoč.«

»Spanec ti ne bo ušel.«

In zopet, pljuski v lonec lonček vode. Zdaj sem razume, v čem je stvar.

»Seveda, ti ves čas dolivaš hladno vodo, ne more se skuhati.«

»Trebja je stresi polovico zdroba iz lonca in takoj napolnil lonec z vodo.«

Miška vzame lonček! »Ni več vode,« pravi.

»Kaj zdaj? Tak tuma, niti vodnjaka ne bova videla,« pravim jaz.

»Kaj jo bom prinesel.« Vzame šibice, privzete zajemalke na vrvi in gre v temno. Kmalu se vrne.

»Kje je voda?« ga vprašam.

»V vodnjaku.«

»Vem, da je v vodnjaku, a kje je zajemalke?«

»Tudi zajemalke je,« pravi. »V vodnjaku.«

»Kako v vodnjaku?«

»Tako — v vodnjaku.«

»Kaj si jo spustil?«

»Spustil.«

»Nerodaj! Umrla bova od lakote! S čim bova zdaj zajemala vodo?«

»S čajnikom.«

»Vzel sem čajnik pa pravim: »Daj vrvi!«

»Ninam,«

»Kje je?«

»Tam.«

»Kje tam?«

»Pa... v vodnjaku.«

»To pomeni, da ti je pala zajemalke z vrvi v vodo?«

»Seveda.«

Začela sva iskati drugo vrvi. Nicesar nisva našla.

Miška pravi: »Grem k sosedovim.«

»Ponorel si! Pogledj na uro, sosedovi že zdavnaj spijo.«

Tedaj sva oba kot nalašč postala žejen. Zdelo se nama je, da bi vse dala za lonček vode. Miška pravi: »To je vedno tako, kadar nimáš vode. Zato je tudi človek v puščavi vedno žejen.«

»Kje naj išči vrvi?«

»Kje naj iščem, vse sem že pregledal. Mogoče bi pa vzela ritje?«

»Kaj misliš, da je tu zaloga rit?«

»Kaj hočemo? Kašo je treba skuhati, žejen sem tudi kot konj.«

»Daj lonček. Obesiva ga na trnek.«

Sla sva v hišo, privzela lonček na trnek, tako, da se ni prevračal. Vrnila sva se k vodnjaku, izvlekla lonček vde in se napila.

Miška pravi: »Vedno je tako. Kadar si žejen, se ti zdi, da bi spil vse morje.«

»Kaj pa misliš? V dobri gostilni začno vedno kuhati obed zvečer, da je gotov za drugi dan.«

»Tako je v gostilni,« pravim jaz. »Nimam se nikamor ne mudi, tam imajo druginj jedi dovolj.«

»A kam se mudi mama?«

»Mladv mora spat: skoro bo polnoč.«

»Spanec ti ne bo ušel.«

In zopet, pljuski v lonec lonček vode. Zdaj sem razume, v čem je stvar.

»Seveda, ti ves čas dolivaš hladno vodo, ne more se skuhati.«

»Trebja je stresi polovico zdroba iz lonca in takoj napolnil lonec z vodo.«

Miška vzame lonček! »Ni več vode,« pravi.

»Kaj zdaj? Tak tuma, niti vodnjaka ne bova videla,« pravim jaz.

»Kaj jo bom prinesel.« Vzame šibice, privzete zajemalke na vrvi in gre v temno. Kmalu se vrne.

»Kje je voda?« ga vprašam.

»V vodnjaku.«

»Vem, da je v vodnjaku, a kje je zajemalke?«

»Tudi zajemalke je,« pravi. »V vodnjaku.«

»Kako v vodnjaku?«

»Tako — v vodnjaku.«

»Kaj si jo spustil?«

»Spustil.«

»Nerodaj! Umrla bova od lakote! S čim bova zdaj zajemala vodo?«

»S čajnikom.«

»Vzel sem čajnik pa pravim: »Daj vrvi!«

»Ninam,«

»Kje je?«

»Tam.«

»Kje tam?«

»Pa... v vodnjaku.«

»To pomeni, da ti je pala zajemalke z vrvi v vodo?«

»Seveda.«

Začela sva iskati drugo vrvi. Nicesar nisva našla.

Miška pravi: »Grem k sosedovim.«

»Ponorel si! Pogledj na uro, sosedovi že zdavnaj spijo.«

Tedaj sva oba kot nalašč postala žejen. Zdelo se nama je, da bi vse dala za lonček vode. Miška pravi: »To je vedno tako, kadar nimáš vode. Zato je tudi človek v puščavi vedno žejen.«

»Kje naj išči vrvi?«

»Kje naj iščem, vse sem že pregledal. Mogoče bi pa vzela ritje?«

»Kaj misliš, da je tu zaloga rit?«

»Kaj hočemo? Kašo je treba skuhati, žejen sem tudi kot konj.«

»Daj lonček. Obesiva ga na trnek.«

Sla sva v hišo, privzela lonček na trnek, tako, da se ni prevračal. Vrnila sva se k vodnjaku, izvlekla lonček vde in se napila.

Miška pravi: »Vedno je tako. Kadar si žejen, se ti zdi, da bi spil vse morje.«

»Kaj pa misliš? V dobri gostilni začno vedno kuhati obed zvečer, da je gotov za drugi dan.«

»Tako je v gostilni,« pravim jaz. »Nimam se nikamor ne mudi, tam imajo druginj jedi dovolj.«

»A kam se mudi mama?«

»Mladv mora spat: skoro bo polnoč.«

»Spanec ti ne bo ušel.«

In zopet, pljuski v lonec lonček vode. Zdaj sem razume, v čem je stvar.

»Seveda, ti ves čas dolivaš hladno vodo, ne more se skuhati.«

»Trebja je stresi polovico zdroba iz lonca in takoj napolnil lonec z vodo.«

Miška vzame lonček! »Ni več vode,« pravi.

»Kaj zdaj? Tak tuma, niti vodnjaka ne bova videla,« pravim jaz.

»Kaj jo bom prinesel.« Vzame šibice, privzete zajemalke na vrvi in gre v temno. Kmalu se vrne.

»Kje je voda?« ga vprašam.

»V vodnjaku.«

»Vem, da je v vodnjaku, a kje je zajemalke?«

»Tudi zajemalke je,« pravi. »V vodnjaku.«

»Kako v vodnjaku?«

»Tako — v vodnjaku.«

»Kaj si jo spustil?«

»Spustil.«

»Nerodaj! Umrla bova od lakote! S čim bova zdaj zajemala vodo?«

»S čajnikom.«

»Vzel sem čajnik pa pravim: »Daj vrvi!«

»Ninam,«

»Kje je?«

»Tam.«

»Kje tam?«

»Pa... v vodnjaku.«

»To pomeni, da ti je pala zajemalke z vrvi v vodo?«

»Seveda.«

Začela sva iskati drugo vrvi. Nicesar nisva našla.

Miška pravi: »Grem k sosedovim.«

»Ponorel si! Pogledj na uro, sosedovi že zdavnaj spijo.«

Tedaj sva oba kot nalašč postala žejen. Zdelo se nama je, da bi vse dala za lonček vode. Miška pravi: »To je vedno tako, kadar nimáš vode. Zato je tudi človek v puščavi vedno žejen.«

»Kje naj išči vrvi?«

»Kje naj iščem, vse sem že pregledal. Mogoče bi pa vzela ritje?«

»Kaj misliš, da je tu zaloga rit?«

»Kaj hočemo? Kašo je treba skuhati, žejen sem tudi kot konj.«

»Daj lonček. Obesiva ga na trnek.«

Sla sva v hišo, privzela lonček na trnek, tako, da se ni prevračal. Vrnila sva se k vodnjaku, izvlekla lonček vde in se napila.

Miška pravi: »Vedno je tako. Kadar si žejen, se ti zdi, da bi spil vse morje.«

»Kaj pa misliš? V dobri gostilni začno vedno kuhati obed zvečer, da je gotov za drugi dan.«

»Tako je v gostilni,« pravim jaz. »Nimam se nikamor ne mudi, tam imajo druginj jedi dovolj.«

»A kam se mudi mama?«

»Mladv mora spat: skoro bo polnoč.«

»Spanec ti ne bo ušel.«

In zopet, pljuski v lonec lonček vode. Zdaj sem razume, v čem je stvar.

»Seveda, ti ves čas dolivaš hladno vodo, ne more se skuhati.«

»Trebja je stresi polovico zdroba iz lonca in takoj napolnil lonec z vodo.«

Miška vzame lonček! »Ni več vode,« pravi.

»Kaj zdaj? Tak tuma, niti vodnjaka ne bova videla,« pravim jaz.

»Kaj jo bom prinesel.« Vzame šibice, privzete zajemalke na vrvi in gre v temno. Kmalu se vrne.

»Kje je voda?« ga vprašam.

»V vodnjaku.«

»Vem, da je v vodnjaku, a kje je zajemalke?«

»Tudi zajemalke je,« pravi. »V vodnjaku.«

»Kako v vodnjaku?«

»Tako — v vodnjaku.«

»Kaj si jo spustil?«

»Spustil.«

»Nerodaj! Umrla bova od lakote! S čim bova zdaj zajemala vodo?«

»S čajnikom.«

»Vzel sem čajnik pa pravim: »Daj vrvi!«

»Ninam,«

»Kje je?«

»Tam.«

»Kje tam?«

»Pa... v vodnjaku.«

»To pomeni, da ti je pala zajemalke z vrvi v vodo?«

»Seveda.«

Začela sva iskati drugo vrvi. Nicesar nisva našla.

Miška pravi: »Grem k sosedovim.«

»Ponorel si! Pogledj na uro, sosedovi že zdavnaj spijo.«

Tedaj sva oba kot nalašč postala žejen. Zdelo se nama je, da bi vse dala za lonček vode. Miška pravi: »To je vedno tako, kadar nimáš vode. Zato je tudi človek v puščavi vedno žejen.«

»Kje naj išči vrvi?«

»Kje naj iščem, vse sem že pregledal. Mogoče bi pa vzela ritje?«

»Kaj misliš, da je tu zaloga rit?«

»Kaj hočemo? Kašo je treba skuhati, žejen sem tudi kot konj.«

»Daj lonček. Obesiva ga na trnek.«

Sla sva v hišo, privzela lonček na trnek, tako, da se ni prevračal. Vrnila sva se k vodnjaku, izvlekla lonček vde in se napila.

Miška pravi: »Vedno je tako. Kadar si žejen, se ti zdi, da bi spil vse morje.«

»Kaj pa misliš? V dobri gostilni začno vedno kuhati obed zvečer, da je gotov za drugi dan.«

»Tako je v gostilni,« pravim jaz. »Nimam se nikamor ne mudi, tam imajo druginj jedi dovolj.«

»A kam se mudi mama?«

»Mladv mora spat: skoro bo polnoč.«

»Spanec ti ne bo ušel.«

In zopet, pljuski v lonec lonček vode. Zdaj sem razume, v čem je stvar.

»Seveda, ti ves čas dolivaš hladno vodo, ne more se skuhati.«

»Trebja je stresi polovico zdroba iz lonca in takoj napolnil lonec z vodo.«

Miška vzame lonček! »Ni več vode,« pravi.

»Kaj zdaj? Tak tuma, niti vodnjaka ne bova videla,« pravim jaz.

»Kaj jo bom prinesel.« Vzame šibice, privzete zajemalke na vrvi in gre v temno. Kmalu se vrne.

»Kje je voda?« ga vprašam.

»V vodnjaku.«

»Vem, da je v vodnjaku, a kje je zajemalke?«

»Tudi zajemalke je,« pravi. »V vodnjaku.«

»Kako v vodnjaku?«

»Tako — v vodnjaku.«

»Kaj si jo spustil?«

»Spustil.«

»Nerodaj! Umrla bova od lakote! S čim bova zdaj zajemala vodo?«

»S čajnikom.«

»Vzel sem čajnik pa pravim: »Daj vrvi!«

»Ninam,«

»Kje je?«

»Tam.«

»Kje tam?«

»Pa... v vodnjaku.«

»To pomeni, da ti je pala zajemalke z vrvi v vodo?«

»Seveda.«

Začela sva iskati drugo vrvi. Nicesar nisva našla.

Miška pravi: »Grem k sosedovim.«

»Ponorel si! Pogledj na uro, sosedovi že zdavnaj spijo.«

Tedaj sva oba kot nalašč postala žejen. Zdelo se nama je, da bi vse dala za lonček vode. Miška pravi: »To je vedno tako, kadar nimáš vode. Zato je tudi človek v puščavi vedno žejen.«

»Kje naj išči vrvi?«

»Kje naj iščem, vse sem že pregledal. Mogoče bi pa vzela ritje?«

»Kaj misliš, da je tu zaloga rit?«

»Kaj hočemo? Kašo je treba skuhati, žejen sem tudi kot konj.«

»Daj lonček. Obesiva ga na trnek.«

Sla sva v hišo, privzela lonček na trnek, tako, da se ni prevračal. Vrnila sva se k vodnjaku, izvlekla lonček vde in se napila.

Miška pravi: »Vedno je tako. Kadar si žejen, se ti zdi, da bi spil vse morje.«

»Kaj pa misliš? V dobri gostilni začno vedno kuhati obed zvečer, da je gotov za drugi dan.«

»Tako je v gostilni,« pravim jaz. »Nimam se nikamor ne mudi, tam imajo druginj jedi dovolj.«

»A kam se mudi mama?«

»Mladv mora spat: skoro bo polnoč.«

»Spanec ti ne bo ušel.«

In zopet, pljuski v lonec lonček vode. Zdaj sem razume, v čem je stvar.

»Seveda, ti ves čas dolivaš hladno vodo, ne more se skuhati.«

»Trebja je stresi polovico zdroba iz lonca in takoj napolnil lonec z vodo.«

Miška vzame lonček! »Ni več vode,« pravi.

»Kaj zdaj? Tak tuma, niti vodnjaka ne bova videla,« pravim jaz.

»Kaj jo bom prinesel.« Vzame šibice, privzete zajemalke na vrvi in gre v temno. Kmalu se vrne.

»Kje je voda?« ga vprašam.

»V vodnjaku.«

»Vem, da je v vodnjaku, a kje je zajemalke?«

»Tudi zajemalke je,« pravi. »V vodnjaku.«

»Kako v vodnjaku?«

»Tako — v vodnjaku.«

»Kaj si jo spustil?«

»Spustil.«

»Nerodaj! Umrla bova od lakote! S čim bova zdaj zajemala vodo?«

»S čajnikom.«

»Vzel sem čajnik pa pravim: »Daj vrvi!«

»Ninam,«

»Kje je?«

»Tam.«

»Kje tam?«

»Pa... v vodnjaku.«

»To pomeni, da ti je pala zajemalke z vrvi v vodo?«

»Seveda.«

Začela sva iskati drugo vrvi. Nicesar nisva našla.

Miška pravi: »Grem k sosedovim.«

»Ponorel si! Pogledj na uro, sosedovi že zdavnaj spijo.«

Tedaj sva oba kot nalašč postala žejen. Zdelo se nama je, da bi vse dala za lonček vode. Miška pravi: »To je vedno tako, kadar nimáš vode. Zato je tudi človek v puščavi vedno žejen.«

»Kje naj išči vrvi?«

»Kje naj iščem, vse sem že pregledal. Mogoče bi pa vzela ritje?«

»Kaj misliš, da je tu zaloga rit?«

»Kaj hočemo? Kašo je treba skuhati, žejen sem tudi kot konj.«

»Daj lonček. Obesiva ga na trnek.«

Sla sva v hišo, privzela lonček na trnek, tako, da se ni prevračal. Vrnila sva se k vodnjaku, izvlekla lonček vde in se napila.

Miška pravi: »Vedno je tako. Kadar si žejen, se ti zdi, da bi spil vse morje.«

»Kaj pa misliš? V dobri gostilni začno vedno kuhati obed zvečer, da je gotov za drugi dan.«

»Tako je v gostilni,« pravim jaz. »Nimam se nikamor ne mudi, tam imajo druginj jedi dovolj.«

»A kam se mudi mama?«

»Mladv mora spat: skoro bo polnoč.«

»Spanec ti ne bo ušel.«

In zopet, pljuski v lonec lonček vode. Zdaj sem razume, v čem je stvar.

»Seveda, ti ves čas dolivaš hladno vodo, ne more se skuhati.«

»Trebja je stresi polovico zdroba iz lonca in takoj napolnil lonec z vodo.«

Miška vzame lonček! »Ni več vode,« pravi.

»Kaj zdaj? Tak tuma, niti vodnjaka ne bova videla,« pravim jaz.

»Kaj jo bom prinesel.« Vzame šibice, privzete zajemalke na vrvi in gre v temno. Kmalu se vrne.

»Kje je voda?« ga vprašam.

»V vodnjaku.«

»Vem, da je v vodnjaku, a kje je zajemalke?«

»Tudi zajemalke je,« pravi. »V vodnjaku.«

»Kako v vodnjaku?«

»Tako — v vodnjaku.«

»Kaj si jo spustil?«

»Spustil.«

»Nerodaj! Umrla bova od lakote! S čim bova zdaj zajemala vodo?«

»S čajnikom.«

»Vzel sem čajnik pa pravim: »Daj vrvi!«

»Ninam,«

»Kje je?«

»Tam.«

»Kje tam?«

»Pa... v vodnjaku.«

»To pomeni, da ti je pala zajemalke z vrvi v vodo?«

»Seveda.«

Začela sva iskati drugo vrvi. Nicesar nisva našla.

Miška pravi: »Grem k sosedovim.«

»Ponorel si! Pogledj na uro, sosedovi že zdavnaj spijo.«

Tedaj sva oba kot nalašč postala žejen. Zdelo se nama je, da bi vse dala za lonček vode. Miška pravi: »To je vedno tako, kadar nimáš vode. Zato je tudi človek v puščavi vedno žejen.«

»Kje naj išči vrvi?«

»Kje naj iščem, vse sem že pregledal. Mogoče bi pa vzela ritje?«

»Kaj misliš, da je tu zaloga rit?«

»Kaj hočemo? Kašo je treba skuhati, žejen sem tudi kot konj.«

»Daj lonček. Obesiva ga na trnek.«

Sla sva v hišo, privzela lonček na trnek, tako, da se ni prevračal. Vrnila sva se k vodnjaku, izvlekla lonček vde in se napila.

Miška pravi: »Vedno je tako. Kadar si žejen, se ti zdi, da bi spil vse morje.«

»Kaj pa misliš? V dobri gostilni začno vedno kuhati obed zvečer, da je gotov za drugi dan.«

»Tako je v gostilni,« pravim jaz. »Nimam se nikamor ne mudi, tam imajo druginj jedi dovolj.«

»A kam se mudi mama?«

»Mladv mora spat: skoro bo polnoč.«

»Spanec ti ne bo ušel.«

In zopet, pljuski v lonec lonček vode. Zdaj sem razume, v čem je stvar.

»Seveda, ti ves čas dolivaš hladno vodo, ne more se skuhati.«

»Trebja je stresi polovico zdroba iz lonca in takoj napolnil lonec z vodo.«

Miška vzame lonček! »Ni več vode,« pravi.

»Kaj zdaj? Tak tuma, niti vodnjaka ne bova videla,« pravim jaz.

»Kaj jo bom prinesel.« Vzame šibice, privzete zajemalke na vrvi in gre v temno. Kmalu se vrne.

»Kje je voda?« ga vprašam.

»V vodnjaku.«

»Vem, da je v vodnjaku, a kje je zajemalke?«

»Tudi zajemalke je,« pravi. »V vodnjaku.«

»Kako v vodnjaku?«

»Tako — v vodnjaku.«

»Kaj si jo spustil?«

»Spustil.«

»Nerodaj! Umrla bova od lakote! S čim bova zdaj zajemala vodo?«

»S čajnikom.«

»Vzel sem čajnik pa pravim: »Daj vrvi!«

»Ninam,«

»Kje je?«

»Tam.«

»Kje tam?«

»Pa... v vodnjaku.«

»To pomeni, da ti je pala zajemalke z vrvi v vodo?«

»Seveda.«

Začela sva iskati drugo vrvi. Nicesar nisva našla.

Miška pravi: »Grem k sosedovim.«

»Ponorel si! Pogledj na uro, sosedovi že zdavnaj spijo.«

Tedaj sva oba kot nalašč postala žejen. Zdelo se nama je, da bi vse dala za lonček vode. Miška pravi: »To je vedno tako, kadar nimáš vode. Zato je tudi človek v puščavi vedno žejen.«

»Kje naj išči vrvi?«

»Kje naj iščem, vse sem že pregledal. Mogoče bi pa vzela ritje?«

»Kaj misliš, da je tu zaloga rit?«

»Kaj hočemo? Kašo je treba skuhati, žejen sem tudi kot konj.«

»Daj lonček. Obesiva ga na trnek.«

Sla sva v hišo, privzela lonček na trnek, tako, da se ni prevračal. Vrnila sva se k vodnjaku, izvlekla lonček vde in se napila.

Miška pravi: »Vedno je tako. Kadar si žejen, se ti zdi, da bi spil vse morje.«

»Kaj pa misliš? V dobri gostilni začno vedno kuhati obed zvečer, da je gotov za drugi dan.«

»Tako je v gostilni,« pravim jaz. »Nimam se nikamor ne mudi, tam imajo druginj jedi dovolj.«

»A kam se mudi mama?«

»Mladv mora spat: skoro bo polnoč.«

»Spanec ti ne bo ušel.«

In zopet, pljuski v lonec lonček vode. Zdaj sem razume, v čem je stvar.

»Seveda, ti ves čas dolivaš hladno vodo, ne more se skuhati.«

»Trebja je stresi polovico zdroba iz lonca in takoj napolnil lonec z vodo.«

Miška vzame lonček! »Ni več vode,« pravi.

»Kaj zdaj? Tak tuma, niti vodnjaka ne bova videla,« pravim jaz.

»Kaj jo bom prinesel.« Vzame šibice, privzete zajemalke na vrvi in gre v temno. Kmalu se vrne.

»Kje je voda?« ga vprašam.

»V vodnjaku.«

»Vem, da je v vodnjaku, a kje je zajemalke?«

»Tudi zajemalke je,« pravi. »V vodnjaku.«

»Kako v vodnjaku?«

»Tako — v vodnjaku.«

»Kaj si jo spustil?«

»Spustil.«

»Nerodaj! Umrla bova od lakote! S čim bova zdaj zajemala vodo?«

»S čajnikom.«

»Vzel sem čajnik pa pravim: »Daj vrvi!«

»Ninam,«

»Kje je?«

»Tam.«

»Kje tam?«

»Pa... v vodnjaku.«

»To pomeni, da ti je pala zajemalke z vrvi v vodo?«

»Seveda.«

Začela sva iskati drugo vrvi. Nicesar nisva našla.

Miška pravi: »Grem k sosedovim.«

»Ponorel si! Pogledj na uro, sosedovi že zdavnaj spijo.«

Tedaj sva oba kot nalašč postala žejen. Zdelo se nama je, da bi vse dala za lonček vode. Miška pravi: »To je vedno tako, kadar nimáš vode. Zato je tudi človek v puščavi vedno žejen.«

»Kje naj išči vrvi?«

Fizikultura šport fizikultura šport

Nekaj o plavanju

Popularnost plavanja in običaj, da se ljudje redno kopljejo in sončijo, je velikega pomena za narodno zdravje. Plavanje ne nudi samo bogate možnosti fizičnega gibanja telesa, temveč pomenja tudi praktično izpolnjevanje najvažnejših pravil splošne higijene. V sedanjem fizikalnem udejstvovanju zavzema zlasti plavanje zelo važno mesto, čigar fizikalne, higienske in praktične vrednosti so neprecenljive. Lahko si predstavljamo fizikalnega, ki ni nogometaš ali pa ni več metanja diska, kopja ali kakega drugega podobnega športa, toda ne moremo si zamisliti fizikalnega, ki ne bi znal plavati. Plavanja pa se je treba predvsem sistematično pripraviti.

Za začetnika je najprimernejši način oni, ki ga v splošnem nazivamo »prvo plavanje«, ali kot se ponekod ljudje izražajo »po žabjeh«. Čeprav mora vsak plavec gledati na to, da se čimprej priuči plavanju v crawlu, ki pomenja oni plavalni stil, v katerem lahko najhitreje plavamo, je vendar najbolje, da se vsak začetnik priuči najprej plavanju v prsnem stilu, kajti mnogo enostavnejši je od crawla, ki ga poleg tega niti ne moremo vežbati z mladino do desetih let.

Pri plavanju moramo predvsem vedno gledati na to, da se nahaja telo v vodi vodoravno. Kajti v slučaju, da se glava nahaja visoko nad vodo in noge globoko v vodi, napolnimo na mnogo večji vodni upor in zato mnogo težje plavamo. Vsi gibi telesa morajo biti v vodi simetrični, to se pravi, obe roki in obe nogi morata skupno in enakomerno delovati. Za začetek poskusimo najprej v nizki vodi, ki nam sega le do pasu ali prsi. Vodoravne lege pri plavanju se sprva najbolje privadimo na ta način, da v nizki vodi hodimo po rokah in vlečemo za seboj ostali del telesa. Ko smo to že delj časa vežbali, pa preidemo k plavalnim vajam na ta način, da se postavimo s hrbtom k robu bazena, iztegnemo obe roki predse in se z nogami odbijemo od stene.

Sunek nas požene nekaj metrov po gladini vode in nam da obenem tudi možnost, da pri tem poskusimo s samostojnimi gibi. Številne tovrstne vaje vam bodo dale tak rezultat da boste kar na lepem sami zaplaval. Toda ne mislite, da znate sedaj že resnično plavati. Ko ste uspeli, da se z gibi rok in nog obdržite na vodni površini in se lahko pomikate naprej, morate paziti predvsem na to, da se držite v vodi čim bolj vodoravno, kajti le v tej legi je vodni upor najmanjši in zato tudi plavanje najlažje. Drugo važno pravilo pa je, da izvažate gibe rok in nog krepko, enakomerno in počasi. Tako boste mnogo lažje plavali, kot pa če dvesto otepate okrog sebe z rokami in nogami. Paziti morate, da so gibi skladni in da je telo čimbolj vlek-njeno. Ne poizkušajte z naglim plavanjem! To boste storili šele takrat, ko boste lahko preplavali do 200 m, ne da bi se pri tem utrudili. Do takrat pa je treba mnogo načrtnih vaj in potrpeživega plavanja, ki vas bo privedlo do tega, da se boste počutili v vodi varne in vam ne bo ob vsakem gibu prihajala voda v nos in usta. To pa boste dosegli le, ako boste skladno z gibi rok in nog tudi dihali. Ko z rokami odročite in se z dlanmi uprete v vodo, takrat se telo nekoliko dvigne iz vode in tedaj zajamete zrak; ko pa so roke tesno ob telesu, se telo nekoliko potopi in takrat zrak izdihnete. Vsak vdih in izdih zraka sta torej zvezana z enim zamahom rok in nog.

Če boste pazili na to in kar smo že prej poudarili glede skladnosti vseh telesnih gibov, tedaj vam plavanje ne bo težko, lahko boste zadovoljni s svojimi uspehi v prsnem plavanju in se boste pričeli učiti najidealnejšega plavalnega stila »crawla«.

Kolesarji na Krasu

V nedeljski kolesarski tekmi po Krasu, posvečeni spominu Bruna Quaitija, so Openci znova pokazali, da še vedno krepko drže v rokah prevladujoči položaj v pokrajinskem kolesarskem športu. Vendar pa se je rezultat tekme spremenil v toliko, da se favorita dosedanjih tekem, Kette in Kuret, nista bog ve kako dobro odrezala; Stefilongo pa je padel in moral zaradi poškodb odstopiti od tekmovanja. Slava znage pa je le ostala v družini, kajti zmagal je Openci Jugovec Nelo, ki je za preko sto kilometrov porabil manj kot štiri ure, kar je z ozirom na hudo vročino in slabo stanje cesta prav lep rezultat. Tehnični izidi pa so naslednji:

1. Jugovec Nelo (Opčine), ki je prevozil 116 km dolgo progo v ča-

su 3.44,30" s povprečno hitrostjo 31.002 km na uro; 2. in 3. Kette Branko in Sosič Emil (oba Opčine); 4. Kuret Karel (TKZ) za dolžino prednjega kolesa; 5. Daniell Josip (Olimpija); 6. Cesen Alojzij (Sv. Ivan); 7. Stefilongo Bruno (Olimpija); 8. Sosič Ernest (Opčine); 9. Kalin Zvonimir (Opčine); 10. Vallé Acimias (Olimpija).

Pokrajinsko prvenstvo v nogometu

V Krmini je raški Rudar odigral zelo lepo igro proti krminski enajstorici z rezultatom 3:1 in se tako pridružil vodečemu Gaslinju s tem, da si je priboril pravico, odigrati eno izmed odločilnih tekem za pokrajinsko prvenstvo. Skedenjci pa so združili na tretje mesto.

Košarka

V okviru tekem za pokrajinsko prvenstvo v košarki sta se v nedeljo srečali košarkarski petorici Cola in Izole. Moštvo Cola si je z odlično igro priborilo novo zmago in se tesno približalo vodečima moštvoma Cermelju in Tomažiču K. Tekma je bila odigrana na igrišču DSZ v ulici Conti, tehnični rezultat Col-Izola pa je 56:20.

Dirke z motornimi čolni

V soboto in nedeljo smo v Trstu lahko videli ob Trajanovi obali dirke motornih čolnov. Zanimivo je bilo videti male oglušujoče ropajoče motorne čolne, ki so z neverjetno bržino naravnost leteli po gladki morski gladini. Tehnični rezultati so bili doseženi kot sledi:

Skupina 250 cm: 1. Mascheretti s povprečno hitrostjo 55.924 km na uro; skupina 500 cm: 1. Leto s povprečno hitrostjo 55.924 km na uro; skupina 1000 cm: 1. Seštini Dino s povprečno hitrostjo 69.315 km na uro; skupina »Racers« 45 kg: 1. Castoldi Achille s povprečno hitrostjo 72.696 km na uro.

Slovaška-Albanija 2:2 (1:0)

Pred 8.000 gledalci je v nedeljo odigralo v Bratislavi na Slovaškem domače nogometno društvo »Bratislava« prijateljsko tekmo z albanskim nogometnim društvom »17. November«. Gledalci so bili z igro, ki se je z rezultatom 2:2 (1:0) končala neodločeno, zelo zadovoljni, saj je to bilo prvo mednarodno srečanje slovaškega nogometa z albanskim.

Svetovno kolesarsko prvenstvo

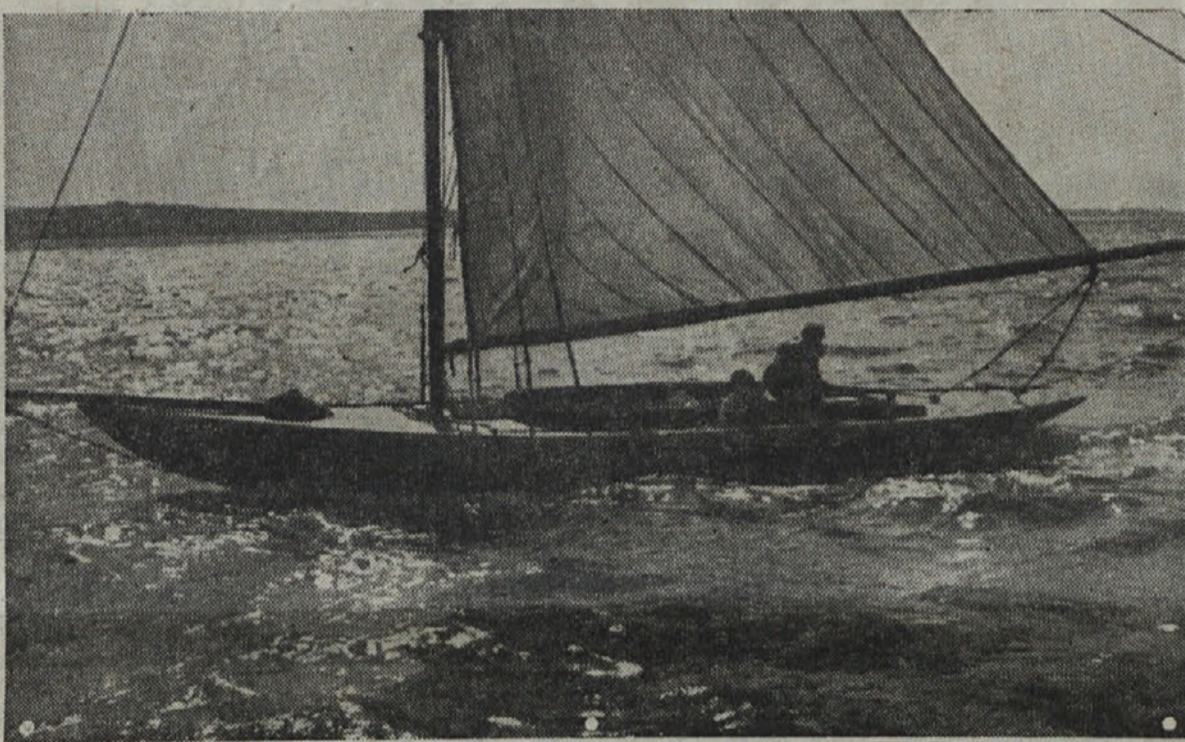
V nedeljo so bile v Parizu tekme za svetovno kolesarsko cestno prvenstvo, v kateri so sodelovali amaterji in poklicni kolesarji. Med amaterji je na 164 m dolgi progi zmagal Italijan Ferrari s povprečno hitrostjo 30.108 metrov na uro, med poklicnimi pa Nizozemec Middelkampff, ki je prevozil 274 km v času 7 ur, 28 minut in 37 sekund.

Tenis

Ob priliki mladinskega festivala v Pragi se vrši tudi mednarodni teniški turnir. V finalni tekmi moških parov je ameriško-avstralski par Brown - Harper premagal češkoslovaški par Drobný - Cerník s 4:6, 7:5, 6:1, 3:6, in 7:5.

Svetovno znana teniška igralka Palada in Mitić pa igrata na mednarodnem teniškem turnirju v Ostendi, kjer je Palada porazil Poignona s 6:0, 6:0, Mitić pa je porazil Van der Rucka s 6:3 in 6:2. V nadaljnjih tekmah parov je Mitić skupno z belgijsko igralko Meulemester premagal par Borman (Belgija) in Rossi (Italija) z rezultatom 6:4, 7:5, v polfinalni tekmi posameznikov serije A pa je zmagal Palada nad Devroem (Belgija) s 7:5 in 6:3.

Jadra v tržaškem zalivu

Državno plavalno prvenstvo RLFJ

Od 31. julija pa do 3. avgusta so bile v Zagrebu tekme za plavalno prvenstvo RLFJ. V zaključnem defileju je sodelovalo preko 250 plavalcev in waterpolistov, ki so prejšnje dni nastopali na prvenstvenih tekmah.

V težkih in napornih borbah je skoro do zadnjega trenutka vodila ljubljanska »Enotnost«, ki pa jo je ves čas ogrožalo »Primorje iz Sušaka-Reke, kateremu se je posrečilo šele zadnji dan in v zadnji disciplini, t. j. v plavanju 4x200 prosto moški, prehiteti »Edinost« za samo tri točke.

Tudi na teh tekmovanjih so se znova uveljavili najboljši plavalci Jugoslavije Pelhan, Cerer in Milošević, ki so si tudi za letos obdržali ponosni naslov, čeprav so njihovi rezultati razmeroma slabši od onih, ki so jih dosegli preteklo leto.

Posamezna športna društva so se plasirala takole:

Zmagalo je »Primorje (Sušak-Reka) s 134 točkami, drugo mesto je zasedla Enotnost (Ljubljana) s 131 točkami, tretje mladost (Zagreb) z 91,5; četrto Jug (Dubrovnik) s 74, peto Hajduk (Split)

z 61,5, šesto Crvena zvezda (Beograd) s 37,5, sedmo Partizan (CDJA) s 16, osmo Proletar (Zrenjanin) s 5 in deveto Polet (Maribor) z 2 točkama.

V ocenjevanju ženskih disciplin je Primorje prav tako osvojilo prvo mesto, dočim je v oceni moških disciplin zmagala Enotnost.

Lešniki in orehi

Kvadratna dvojica

	1	2	3	4				
1	A	A	B	E				
2	E	G	G	I				
3	I	K	K	K	5	6	7	
4	K	N	N	N	N	O	O	
					5	O	O	O
					6	P	R	R
					7	S	T	Z

Vodoravno in navpično:

- športna panoga,
- moško ime,
- nalezljiva bolezen,
- vrh na Krasu,
- telesni ud,
- moško ime,
- riba.

Iz vremenskega poročila

Koritnica	19,0° C
Kromperk	17,0° C
St. Peter na Krasu	18,0° C
Kojsko	20,3° C
Cepovan	20,3° C
Tolmin	20,3° C
Repentabor	20,6° C
Jelšane	17,0° C
Stanjel	20,3° C
Katinara	18,0° C
Obloke	20,4° C
Sturje	20,3° C
Idrija	20,4° C
Zatolmin	17,0° C
Materija	18,0° C

Podjetje

Z. Ivanc & I. N. Kogej

Kakšna obrtna delavnica se skriva v imenih obeh lastnikov?

IZID ZREBANJA ŠT. 26 in 27:
I. Vrčon Neva, dijakinja, Dobravlje 96, Ajdovščina;

Zvokeļ Alojz, Sveto 2, Komen.
II. Amalija Piščanec, Postojna, Vilharjev trg;

Grmek Srečko, Gradnje 1, Tomaj.
III. Milica Eržen, Gorica, C. Roševci 66A-II;

Angelca Kobal, Idrija, Bazoviška 1.

Odgovorni urednik
Jože Koren

Rešitev ugank št. 26, 27

KRIZANKA — Vodoravno: 1. Dostojevski, 10. Río, 11. taj, 12. las, 13. ol, 14. von, 15. pakt, 16. bon, 17. nemir, 18. Elal, 20. lita, 21. dar, 22. pila, 23. oj, 24. as, 25. kaci, 26. ena, 27. razstavljen. — Navpično: 1. dromedar, 2. oil, 3. so, 4. Oton, 5. Jan, 6. ej, 7. slama, 8. kaci, 9. Istrijan, 14. vol, 15. peta, 16. bar, 17. naliv, 19. lasa, 20. Ljka, 22. pat, 23. one, 25. Ks, 26. ej.

PREMENE — Drina, Nadir, Dinar, Indra.

KVADRAT — 1. popek, 2. obara, 3. Pazin, 4. Erlika, 5. kanal.

ČRKOVNICA

O rodni dom, o hiše očetove streha ti! Siromaku si grad in popotniku v dalji uteha ti!

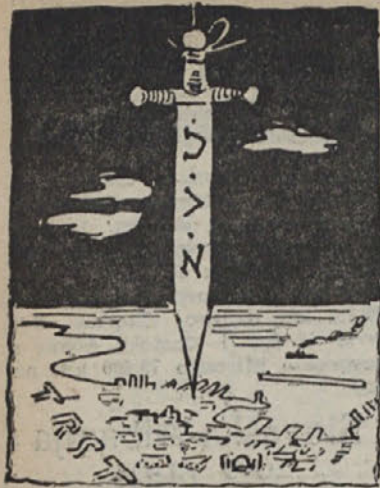
golob izpod tujega neba trepeče nazaj, hrpenenje mu je pokazalo i pot i kraj;

kaj lastovka v južnem poletju strpeti ne more?

Na gnezdo spomin jo nese čez morje, čez gore.

Vodoravno: 5) Devin, 7) golob, 8) polom, 10) EAM, 12) Rej, 13) ško, 14) Neva, 16) Audo, 18) ti, 19) ol, 20) pest, 22) srep, 24) lon, 25) Rur, 27) ton, 28) bukev, 30) Uvod, 31) Mavri.

Navpično: 1) teran, 2) S. i. p. 3) A. O. M., 4) lovka, 6) Nora, 7) Goja, 9) le, 11) metan, 13) odlet, 15) Vis, 17) nor, 20) poliš, 21. trud, 22. Srem, 23. podrt, 26. uk, 28. boa, 29. vas. — Delu čast in oblast.

V Ljubljani

sedi pred sodniki peščica ljudi, ki so obtoženi veleizdaje. Resnici na ljubo pa moramo na tem mestu priznati, da so ti ljudje le nesrečni zaljubljeni. Nesrečno so se namreč zaljubili v Marshallov plan.

Hud potres

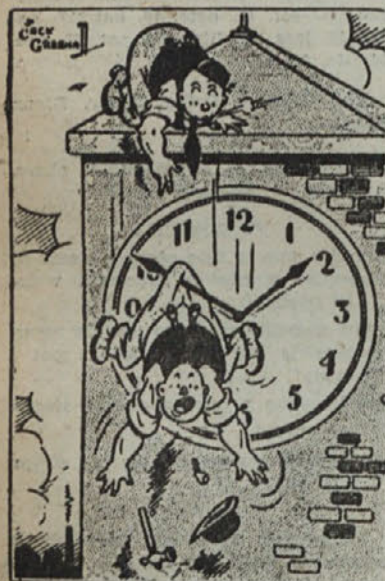
Seimografi v vseh krajih sveta beležijo te dni lude tresljaje. Preiskava je pokazala, da je žarišče potresa v Ljubljani na Miklošičevi cesti. Potres je občutno porušil vse nade Nagodeta, Vodetove, Furlana in drugih. Posledice potresa pa je opaziti tudi daleč izven žarišča. Tako so se stresle hlače tudi nekaterim v Švici in drugih sličnih deželah.

V deželi blagostanja

Prišel je John Smidt v urad, ki deli službe in zaprosil za delo.
— Kaj si po poklicu, ga vpraša uradnik.
— Brezposeln.
— Kaj si bil pa preje?
— Brezposeln.
— In kaj si bil še preje?
— Čakal sem, da bom rojen, je odgovoril z žalostnim licem John Smidt.

Holandija in Marshallov načrt

Holandija se je pokazala za največjo pristašino Marshallovega načrta. V svoji nestrpnosti ni niti mogla počakati, da bi bil sprejet, ampak ga je pričela takoj uresničevati v Indoneziji. V dobro poučenih krogih pa trdijo, da je Holandija naredila za ta načrt slabo reklamo in da je Indonezija že zelo zoper to, da bi ta načrt bil sprejet.

Kakšna sreča! Kaj bi bilo, če bi bila že pol šesta ura?

PESEM O DOLARJU

Dolar, to ti je moneta za osvajanje planeta! Grke, Turke nanj smo ujeli, in še druge bi hoteli.

Kdor sposodi si dolarje, nas prizna za gospodarje in že splava v naše vode in že rešen je svobode.

Kdor dolarje si sposodi, se odrekel je svobodi; svojo ljubljeno državo je spremenil v molzno kravo.

Zadnja ura ni še bila! Še je čas za posojla! Evropejci, dajte, dajte! Vso svobodo nam prodajte!

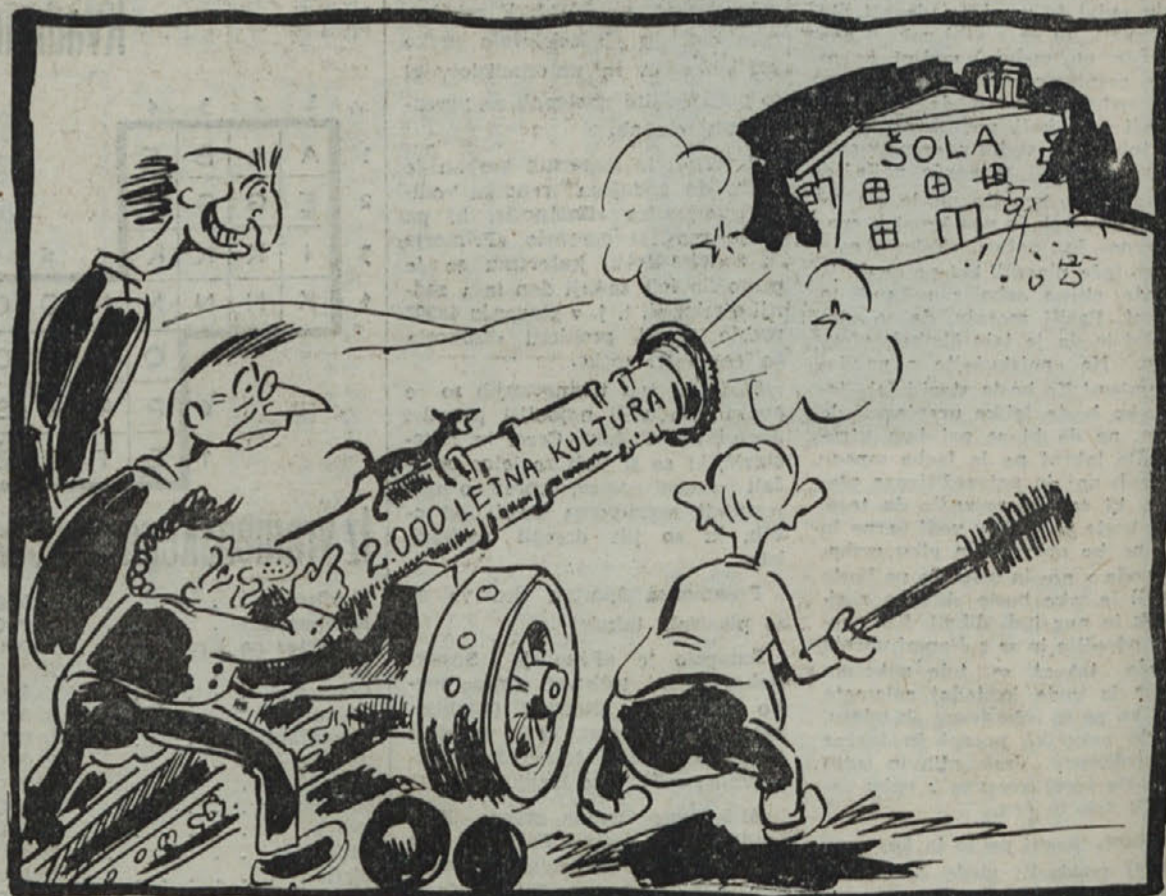
Muha tse-tse

ki s svojim pikom prinaša spalno bolezen, se je nenadoma pojavila v Trstu. Kot prvo žrtev si je izbrala škandal z javnimi deli. Ta škandal je pičila tako temeljito, da utegne popolnoma zaspati. Vsaj tako kažejo skopa poročila o tej aferi. Ali je pa morda raziskovalce pičila kaka bolj demokratična muha, ki ne prinaša le spalne bolezni, ampak s svojim pikom sploh odpravi s sveta vse, kar opika?

Iz Grčije

Po hudem begu je legel nek grški vojak pod kostanj blizu jugoslovanske meje in zaspal. Nenadoma pa se je prebudil in ugotovil, da ga je pičil v nos komar, ki je priletel z jugoslovanske strani. Grška vlada je nemudoma vložila protestno noto zoper Jugoslavijo. Zadeva utegne dvigniti precej prahu, ker je znano, da se v Jugoslaviji nahaja v močvirnih krajih še dokaj komarjev, ki brez vsakega dovoljenja prehajajo mejo in se zopet vračajo.

Rimski vojščaki

NAROČNINA: Cona A: mesečna 60, četrletna 180, polletna 330, celoletna 600; Cona B: 40, 120, 240, 400 jugolir; FLRJ 24, 70, 140,

280 din. Čekovni račun na ime »Ljudska založba Trst 11-5156; Reka 45-301; Ljubljana 60-4041-30. CENE OGLASOV: Za vsak mm višine v širini enega stolpca: trgovski 40 lir, finančni in pravni 60 lir, osmrtnice 70 lir. OGLASI pri Upravi od 8.30-12 in od 15-18. Tel. 93.807.